КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | 106 (4097). | ЕРА, 3 сентябрь 1970 шу. | Мах 2 кап.

КПСС XXIV-ча СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ШОЛЛАГІА КІИ МАРС

Къьвстта хьшап айденна болх беш ба республикӗ колхозийн совхозийн къахьегамхой питилетка тІеххьарча шера. Цӧ лерхІ юбилейн шера планийн шоаш тІайёна декхарш толамца кхоачашде. Коммунистически парте XXIV съезда сийленна наькъабаха, церачча питилеткаш юрта боахам дІадача сихха дегІабоалабара кІийле кийъе.

Колхозийн совхозийн кхашка шоллагІа кІимарс сихлуш латт хІанз — чуяеш латт пропашни культураш. Ка боле ялат чуяачул хьалагІа мара аттагІа дац уж культураш чуяа. хІана хьача кхоачамболлаш механизаци яцза дукха хало балхаш да цига. Цхьаькха а да уйлаза хало совбоаккхаш: тІехьатеттӗ йиш йоаца балхаш дуккагІа да кхашка: кийдеш латт доакъар, сихха яьа дӗакха дезаш да гураь ялат дІаде в зиба а льтта, чуяеш латт баьцадаараш, сом, конеаш.

Дикача кулгалхоша гІулакх нигта нийслургдолга а хоаш, хинкахьа кийчо яьй цу балкашта. БІьсти йоалламеха отталйи цар шу чакхдаллалца де дезача балхий план ;хапнахьа ремонт в яь кийчьяьй тракторааш, хьажкІаш, коартолаш, кхьйола культураш чуяна машинаш, транспортни средствиш, хьатташ, склалаш, кхы мел эшар. Уж балхаш дергдола мах кийчбаьб, царна юкъе шерра организаторски кхетамен болх бу. ГІулакх нигта вІаштІехьдаькхача дика дІадоладениах уж культураш чуяцара балхаш.

Хоаш да хьажкІаш чуяцара балхаш вай республике массаза а чІоаггІа теркам тІабахийта а дукха ях юкъерза д. деш кхиар. Цхьа-дале вай дІаювча культурашта юкъе йоаккха моттиг дІалоац цар, шоаггІ-дале, ялета йайнача хьажкІий дикка дакъа фунальрхІа паччахьалахен ялат дІайайача пункташка дІачудала деза. Кхьча республикай, областий, крайн дукха боахамаш да Нохч-ГІалгІайчен льтта деладераш кхевь хьажкІаш бІаьсти дІаседерхІаш. ХІаьта укх шера цкха декъо хиларах цхьайолча районий боахамашке башха дика а хиннаш уж. Цудухьа чІоаггІа лоархІаме да хІана ца доадеши ханнахьен хьажкІаш чуяцер, уж паччахьалахенга йоххара план тІехьхоачаш а еш.

Цхьайолча боахамашка, къьастта Наьсарен района совхозашка бутт а цхь бутт а боах хьажкІаш чуяцаш боахкаш. Укх шера ишта хилийта йиш яц. ТІехьаллачча а 10—15 дийнахь чуйиш яха еза хьажкІаш, ишта чехка кхоачашъе еза уж кийчъяра план а хьажкІаш чуяцача комбайнаша а ка боле ялат чуяцараша санна групповой методах бе беза болх, церра йовржае еза механизаторашта юкъе социалистически яхь. Хьайоаза хьажкІаш чуя, силосия масса фермашка дІаяхьа, ялат дІадйлеча пункташка дІачуяла езар ханнахьа цига дІахкачийта кхоачамболлаш транспортни средствиш йоацача моттигашка бийсанна болх байта беза автомашинашка.

Боаххача лоархІаме да хьажкІаш чуяцаш боаххача наькъ балха безам тІатІоргболь гІулакх вІаштІехьдаккхар. Цудухьа бокъонле уйла а яь оттаьь материальни поощрене система хила еза хІара боахаме. ХІара звеньевой, механизатор, хІара хьажкІаш чуяцача дакъа лоацаш вола саг хила веза из болх ханнахьа чакх бахара даькъера ший бехктохкам кхетабеш, тІаккха мара йиш хургьяц еррига хьажкІаш сихха чуйица яха.

Республика дукхача районий боахамаш август бетта доладенках хьажкІаш силоса хьекха а чуяца а. Масала, 13,5 эзар гектарах 5,5 эзар гектар чуйицай, 2,3 эзар гектар доахана йоъаьй Грозненски района колхозашен совхозашен, 7,4 эзар гектарах чу на хІаш 0,7 эзар совгІа гектар мара йиса яц Наурски района боахамашка. Ахалел совгІа хьажкІаш чуяна даьннад Ачхой-Мартана, Гудермеса, цхьайолча кхьча районий боахамаш.

Цхьабакъда массанахьа а хоаза дІадоладенкадаш хьажкІаш силоса хьакхара а ялате чуяцара а кийчо яра балхаш. Масала, Наьсарен районе 7,6 эзар гектарах хІанз а хьекхар 0,7 эзар совгІа гектар мара яц. лоаллаха улла Сунженски район ахеш гертта хьажкІаш хьекха яьнача. ХьажкІий силос кийчъяра ха туланйт цига йис а кхийтта тІах докъаладенна кийчъяь силос дикагІа йоллашехь. Ялата йийна хьажкІаш чуяна кийчо а дика яьеп цхьайолча районашке. Цхьайоле хьажкІаш чуяла комбайнаш хІанз в тоаяза я Наьсарен, МалгІабике, кхьча районий боахамашка.

Колхозийн совхозийн партийни организацеш, кулгалхой, специалисташ, «Сельхозтехника» болхлой декхар да гаргарча денощка еррига силосни комбайнаш , болх бе йоллалийтеп хьажкІаш чуяцараш дераштача боахамашка кийче хилийтеп. ХьажкІаш чуяна йоллекхача районашка еррига техникях пайда эйа беза цу балха.

ХьажкІий кхашка меттал гидуаргаш йийвача кхашка а болх бе болаекний комбайнаш. Грозненски, Гудермесски, Надтеречни районий боахамаш гидуаргаш чуяцаш да хІанз, чуяна йолаекной шекара свекла а. Цудухьа дерригача боахамий кулгалхойн специалисташк къьестта сарнагІбоала беза хІанз болх вІаштІехьбаккхара, хІара механизатор, кхаш лелладер хила веза бІергах саьрг кхийтача санна балха сихвенна. Дукхача боахамашке ца бола ялат чуйица даьннача тІехьагІа чІоагІа сатем эттаб. Іа хІанз а тахьа да кхашкара балхаш чакхдаха кхуаргда яьна хеташ ба цар кулгалхой а специалисташ а. Уж тІехьале кхераме йолаш уйлаш я.

ГуЙра хьатІакхьвчаб, цхь бутт совгІа ха мара йисаш социалистически декхараш тІаьхаш республика колхозийн совхозийн къахьегамхоша деррига кхашкара балхаш лаь даха шоашта оттаьь за — 7 ноябрь хьатІакхача. Цудухьа чІоагІа теркам тІабахийта беза хІанз уж балхаш чакхдахара.

Ишта теркам тІабахийта беза чуяеш хьажкІаш, генараш, свекла йол ца яра. Бакъахьа гІулакх да гидуаргаш чуяна кийчъю комбайнаш генараш Іоухийтаргдолаш товеча боахамаша дер. Ишта бакъахьа хІама да гидуаргий кийнаш тьейбаша юаргйолаш ата приспособленеш кийчъеча колхозийн совхозийн механизаторашарационализаторашка дер а.

Юрташкарча коммунистий, колхозийн совхозийн берригача къахьегамхой декхар да пропашни культураш сихагІа чуяцара беррига шоай низ тІабахийта сарнагІбовлар. пятилетка тІеххьарча шера деррига кхашкара балхаш толамца чакхдахар.

КПСС XXIV съезда хьйна Грозненски «Индопошни» фабрика цехашта юкъе арраича социалистически яхь тоьхаь латт Домушева Муса норта латтача йольагІча цеха коллектива. Питилетка шерашна планаш аьрхІачуш совгІа 10 эзар сома махка продукци арахийцай цо, товарни продукци арахецара пхе шера план 25-ча августа кхоачашьнай.

Материалаш кхоара а чІоагІа къовсам лоаттабу цеха болхлоша. Укх шера кхоадаь хІадрам иттех эздели хийчъяяна да. Ер бальагІа бутт ба фабрика кирара. кара тоьа цІе бабрекх цу цеха коллективо хилла. Шоай сменаш нормаш 120 — 125 процент кхоачаш а еш, къьастта хьинара хьалхьег цига Зеналоваc, Габрилова, Тумгоева, дукхача кхычар.

СУРТА ТІА (аьрдехьара аттахь) М. Зеналова, Г. Тумгоева.

М. ТІИЧЕВА сурт.

Ше болх беча [illegible] ментно - механическа цеха иттаъ оарнагІча хилиынбавнсто а цІи хоэай товари Сальников Виктор Николаевича. Шайна цхьаьнена йоагІа пхе шера план В. И. Ленина вахьча дийнахь кхоачашьяьй цо. ЦІаьккха а хьинар лех ца дейтам къахьегаш хьавоагІа из. Цхьаннха бутт дІабехийтац цо шейна йилла задани 150—160 процент кхоачаш ца еш. Дика рационализатор а ва из. Сальников. Кийча а еш массайра предложенеш балха юкъахульц цо. Эзо ваьр! Виктор Николаевича бахча юбилейна [illegible] денноша шийна елла «За доблестный труд» яха медаль.

СУРТА ТІА: В. Н. Сальников.

С. Хугаева сурт.

ДОАКЪАР ІАЛАШДУ

Укх шера доакъар кийчдеча доккхий толамаш даьхад «Гудермесский» совхоза шьоьлагІча отделений хьайбаш леладераша. 1200 тонн йол кийчъе езаш ба уж.

Цунах хІанзалехьа базашта хьатІаснар 900 тонн я.

Дукха за ялалехьа хьакха йолаергйолаш я 360 гектар люцерна. Укх аьнни хІанз кхозлагІа хьокх яз.

Мел доакъар даргдолаш санна хет хьона цу лаьттара? аьнна шийга хаьттача отделене управляюще М. Шамурзаева аьлар: «Шига ханнахьа хий доакар бальхи делаш хІора гектара тІера 30 центнер чухьаргья».

Шамурзаева кулгалду отделени хьалха латт «Гудермесский» совхозе. Отделени болхлоша 2000 тонн силос еллай. Укх деношка хьакте йолаергйолаш я 300 гектара тІера хьажкІаш. Укказа 200 центнер толашагІа дола доакъар дергда хІора гектара тІера.

Ишта толамаш даьхад отделене болхлоша дІадахача шера шоаш даь тІалаташ дип а ха доггйтаж, уж кхы хургдоацача тайнара гІулакх вІаштІехьдаккхарах.

Юльски Пленуме шиЙ решенеш тІа белгалдаьккхал доакъар Іалашдара гІулакх. Отделене коммунисташа дика кхетаду парте XXIV съезда сийленна накъадахара шоашта хьалхашка латта бехктокхамера декхараш. Цудухье халагІа йолча моттигашка хила гІерт коммунисташ.

Дика балхаш деш ба № 1 йолча шуоаь товарни ферма коммуниста Виснибаев Висита кулгалдеча бригада. Бачаев Іайнде доладеча № 2 йолча шурий товарни ферма болхлой. ХІанале а пленах доагІачул дукха а дукхагІа доакъар Іалашдаьд цу фермашка.

Б. КОДЗОЕВ.

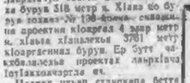

ТІАДОАГІАЧА ШЕРА ЧОТАХ

КПСС XXIV-ча съезда сийленна накъабахара беррига шоай низ тІабахийта оарнагІбаь и н а б «Горскнефть» НПУ конторе бурувдеттараш. Къьастта хила бу болх А. Г. Мау корте латтача бригада коллективо. Цхьа бутт дІабахийнах цо бурув тохаре бетта план тІеххоачаш ца еш. Шера планах лаьрхІачул совгІа дІаийлехьа тоха бурув 318 метр я. ХІана цо бурув тохаза № 136 йолча скважина проектни кІоаргал 4 эзар метр я, хІаьта хІаналехьа 3761 метр кІоаргенах бурув. Ер бутт чакхбалалехьа проектах лаьрхІача ІотІакхоачаргда из.

Цланах цхьан станокапа бетта тоха деза бурув 292 метр мара йоацача, хІара станокаца тоха бурув 523 метрага кхаьчад.

Бурув тохара сихал лакъаяйрах кхоачамбаь Іап бригада бурувдеттараш. Цар чІоагІа къовсам лоаттабу бурув тохарга дІабодамах лохйара, царкхал, гематит, химически реагенташ кхоара. Из бехьар долаш пачнах лаьрхІачул совгІа укх шера паччахьалкхенна кхоадаьд 300 эзар сом.

Уж толамаш доахача белгальяьккха хилла къахьийгад сменни мастераш В. Мариненко, И. Васильев корте латтача сменаша, бурувдеттача Ш. Гапаева, бурувдеттачува гІоньча С.-А. Дескуева, кхы дукхачар.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1970 ш. 3 сентябрь. № 102 г. МОСКВА.

Новкъостий салтийи матросаши, сержанташи старшинаши!

Новкъостий эпсараш, инаралаш, адмиралаш!

Эскарен флотен ветеранаш!

Тахан советски халкъо, цун бІухоша, вежарашха долча социалистически мехкий къахьегамхоша, дерригача прогрессивни адамаша белгалдоаккх империалистически Японел котдаьнна 25 шу дизар.

Тхьаь пхиь шу хьалха Советски ТІема Низаша йохаь дІаьккхар Гаьнарча Малхбоалера японски империалистий эгара йоаккагІа йола стратегически группировка, цунца хоалам боллаш, даьъа а лаьцад Японски империализм йохаяра юкъе. МоастагІчунна лоаттабаьча тІем тІа вей эскарен флотен бІувоша хьахьекхар шоай патриотически интернационални декхар чІоаргга кхетадеш хилар, шийна няйсле кхы довца хьалхьча, дуйнена рахьа турпалал, Советски бІухоша ТІема доттагІал а лоаттадеш майра лийтар Монгольски халкъа - революционни эскара бІухой.

Фашистски Германи ешаьчул тІехьагІа империалистически Япони йохаяро дІахо меллир дуйен империализма низаш, хьахалийтар Гаьнарча Малхбоалеи Къулбехьен - Малхбоалеи Азен мехкашка халкъа - революционни социалистически революцеш котйовлара эша дика хьалаш. Пролетарски наьшта тешаме йолча Советски Союзо мах баь варгвоаца новкъостал дир Китаи, Корея халкъашта цар мукъадовлара тІехьа лоаттабеча къовсаме.

Гаьнарча Малхбоале Советски ТІема Низаш хотдаларо цІаькха а дІахьекхар вай общество , цхьоагІо йолаш, Советски паччахьалкхе йохалургйоацаш хилар, социализм капитализмал дуьнилга йоаппаш тІех хилар. Из котало яьккхар советски халкъа еррига коталонаш йоахаьга вІаштІехьвоаккхачеи дог урауттадечен Коммунистически парте хьаькъал долаш хьалхле лелаяр бахьан долаш.

Цу сий долча коталон тхьаь пхиь шу дизар вай Даьхено белгалдоаккх деррига хьалха патриотически уйла лакхьеннача хьале. Городен юрген къахьегамхоша Ленински юбилей сийна доккхий толамаш даьхад промышленность, юрта боахам, Іилма, техника, культура дегІайоалаеча, халкъа вахара хьал лакхдеча.

Мехка тІа - тІа шерагІа эрж КПСС XXIV-ча съезда дака мелоагІара накъадахара, питилетка хавал хьалха кхоачашъяра, общественни производство эффективность дІахо а лаккхъяра, Іилма - технически прогресс сихьйра тІехьяра социалистически яхь.

Советски халкъа лоІамагІа Коммунистически партен Советски правительства чІоагІа а хадданза а дІахьдерха политика лениниски йиль, тІагІортта къовсам лоаттабу дунен кердо тІом ца хилийтара тІехья. Советски паччахьалкхе тІехьа латт Европен Азен коллективни кхерамзали системе хьанра, деррига халкъашта юкъе, царца японски халкъ а долаш, барт тайна гІулакхаш хилийтара.

Цхьабакъда эгара агрессивнагІа дола империалистически гІоэраш, эгара хьалха Америка ВІашагІкхийттача Штатий зараш а долаш, истори урокаш а ца лараІаш, тІема кийчлуш да. Машар безача халкъашта дуьхьаларча политически тІемин авантюрай новкъа эттад уж, Къулбехьен - Малхбоалеи Азера агрессивни тІема гІуланхаш шерду. Азе машара гІулакха цІенхашта кхераш бодаш а Японен США-ъ тІема союз, японски империализм юхадийнадар. Азе мехкашка японски монополей экономически экспанси даахьдар.

Иштача хьалашка Коммунистически партен Советски правительстваи хинза дарг мел доаккхар лу халкъий берригожкхара машари кхерамзален чІоагІъяра хьаштий духьа социалистически паччахьалкхен обороноспособность дІахо а лакхъяри.

Ленински васкеташта тешаме болча ший халкъа а коммунизма сийлахь - доаккхача гІулакха а боарам бовццаш мутІахьа болча Советски тІемахоша тешаме лорабу советски наьха хІама хьанхолли бола цъахьегам, кийча ба моллагІа агресси юхатоха.

Милитаристски Япони эшаьь 25 шу дизарца даькъал ю ва Советски Эскарен, ТІема - Форда Флотен личен состав.

Из ди белгалдоаккхаш АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан, 3 сентябре моттигерча хьанах 21 сахьат даьлча цІей дездеш фейерверк йойла вай Даьхен столице — турпал - городе Москве, союзни республикай столицашка, турпал-городашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, турпал - крепосте Бресте, ишта горозашка Чите, Хабаровске, Владивостоке, Южно-Сахалинске, Петропавловске - Камчатке.

Даим яхийла вай социалистически Даьхен паргІатон кортамукъален бахьан тІем тІа байнарий сийле!

Даькъала хилда турпалера советски халкъи цун денал дола Герзаш дара Низаш!

Сийле хийла лениниски наькъаца вай халкъ коммунизмага дутуш йолча Советски Союза Коммунистически парти.

СССР ОБОРОНА МИНИСТР,
СОВЕТСКИ СОЮЗА МАРШАЛ
А. ГРЕЧКО.

КПСС обкомен республика Министрий Советен

Котъяьннар — Наурски район

1970 ШЕРА 1-ча АХ ШЕРА РЕСПУБЛИКА РАЙОНАШКА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЯХАРЕИ КИЙЧЪЯРЕИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГАШ.

1970 шера хьалхарча ах шера хьайбай продукташ дукхагІа яхари кийчъяри республика районашта юкъе лерначча социалистически яхьа итогашта а хьежа, КПСС обкома бюрой Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советен СОЦАМ БУ:

1. 1970 шера хьалхарча ах шера хьайбай продукташ дукхагІа яхари кийчъяри лерначча социалистически яхьа котъяьннар лоархІайла НАУРСКИ РАЙОН (КПСС райкома секретарь нох. Поплавов, райисполкома председатель нох. Федоров, юрта боахама районни управлене начальник нох. Затеев), КПСС обкомен Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советен варий мара тоне ЦІе байрах а войла цунна.

1970 шера 1-ча ах шера шура кийчъяра план 123 процент, фуьш — 129 процент, дуьх — 108 процент кхоачашьяьй, цу хана чухь колхозашен совхозашен деррига тайпа хьайбаш дегба а деш.

2. Хьайбай продукташ дукхагІа яхари кийчъяри бакх Сунженски районе дика бац хилар белгалдаьккхалва.

ДЕГ ТІАРА МОАРШАЛАШ

Новкъосташа Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорне, А. Н. Косыгина Вьетнама Демократически Республика Президентага новкъостага Тон Дык Тхангага, Вьетнама къахьегамхой Парте Центральни Комитета Хьалхарча секретарага новкъостага Ле Зуандага, Вьетнама Демократически Республика Кьамий собрание Дилла йолча комитета Председатели новкъостага Чионг Тинага, Вьетнама Демократически Республика Премьер - Министрага новкъостага Фам Ван Донгага телеграммаш хьахийтай къаман шіей дездарна Вьетнама Демократически Республика 25 шу дизарца дувладенна Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, дерригача Советски халкъа шерагІа. Вьетнама къахьегамхой парте Центральни Комитетага, ДРВ Къаман собранеген правительстваген, вежарашха долча вьетнамски халкъага дег тІара моаршал хоатташ ловца боаккхаш.

Социализм хьалъяра, къаман кертера декхар кхоачашдара — Къулбехье лорарра, Къулбехье мукъоккхара, чокх вІашагІтохара лоаттабеча къовсаме яхь а доккхагІа толамаш дахар ловш ловца баьккхир вьетнамски халкъа советски кулгалхоша.

(ТАСС).

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС ЦК - и СССР Министрий Совети хьежар дІахо йолача хана суден прокуратуран органий болх тоабара гІулакхех долча дешага. Цу дешна хьакъехьа тІайийцача соцам тІа белгалдоаккх, паччахьалкхен хьашташи гражданий бокъонаши лораеш, правопорядок чІоагІъеш, зулам дар ца къовсам лоаттабеш, социалистически общежите законаши правилаши бокъонца кхоачашъяра уйланца советски наха кхетам луш прокуратуран суден органаша боккха болх беш хилар.

Цунна цхьана соцам тІа йоах, суден прокуратуран органаша беча балха боарам хІана а дІахо йолача хана социалистически законности паччахьалкхен дисциплинен чІоагІъяра, зуламаш ца хилийтарен уж дІадахарен декхараша мазхара бац. Прокуратура органаши суденаш кхоачамболлаш ювзаленнац паччахьалкхени общественни организацешца, хІезна терко ю бахача наха советски законаш дІалоаийтарах цариа правовни кхетам баларах.

Соцам тІа теркам тІабохийт прокуратура органийк судийн балха тІехь йола кхоачамбоацараш дІадахара. Лакхъе еза следственни аппарата балха еш йола прокуророски надзор, тоабе беза зуламаш гучадахара болх. Социалистически доалахье лораяра, цунна тІаккхдаранта законе мехкхара цІенхашта таІазар делга Іалашдара, паччахьалкхенна зань материальни зе дакза юхаметтаоттадергдола гІулакх де гІертара деккар оттальх суден прокуратуран органашта хьалхашка.

Прокуратура органаши гудаши декхарийла я балха тІехь йола оперативность, хоадаи хилар, культура меттига лакхъе, къахьегамхой предложенешка, заявленешка, лотІъамашка терко ешн уйла тІаьхийтан хьожаргволаш хІара шоай болхлечоа кхетам бала, нисьйонна хьожача бюрократизми волокитей хьадда дІаяккха, гражданаш тІаацача порядок оттае, бахача наха организацешта, новкъостий судашта, шоай лоІамерча халкъа дружинашта дикагІа юридически новкъостал де. ХІаьта ишта бахача наха, къьестта кагирйошта советски законаш хІазовлайтарен правовни кхетам баларен хІара дениа терко е.

Прокуратура органаш декхарийла я еррига паччахьалкхен, боахама, общественни организацеша законаш дикка а хадданза а кхоачашдара ечa надзорах боала пайда лакхбе, боахама доал ца дела, руьхьа доаделга, паччахьалкхен дисциплина телхаделга хьинарегІа гучадаха а цар хьалхьехьара гІулакхаш соцаде а, бехке барш бехктохкаме а оаш.

Соцам тІа белгалдоаккх, прокуратуран суден болхлой беррига болх социалистически законность цІенхаштта кхоачашъярен, шоашта тІалиала гІулакх чІоагІа цІенхашта хетарен, духьале йоацйаш гІулакха тІара декхар кхоачашдарен лерда тІа бе баш хилар. Судебни, прокурорско следственни органий юстице учрежденейн кадраш цхьара болх тоабана барбац, шоай гІулакхашкен морально - политически кхетамгeн дилдача правосуди ярен прокурорски надзор кхоачашъярен бехктехкаме декхараш кхоачашдулургдолча нахаш уж чІоагІ а еш, дукхагІа йоахо е еза болхлой идейни чІоагІбарен юридически кийчбарен.

Юстице учрежденешта паччахьалкхено кулгалдара. халкъа боахаме правовни болх тоабара, законодательство дІахо а органьиккха тоаяра, социалистически законность чІоагІъяра боарам лакхбе дерхІаш СССР юстице союзно - республикански Министерствои цун моттигера органаши ехкача баькъахьа йолаш лаьрхІад.

КПСС ЦК и СССР Министрий Совети тем. партен правительстван решенеш кхоачаш а еш, социалистически законности общественни порядок дІахо а чІоагІъяра, зуламашцарен кхыча бокъонаш телхаярцарен къовсам лакхбара тІехь бечa берригача балха боарам суден прокуратуран органаша дикка лакхбергхиларах а цунна коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдеча шоай дакъа лоацаргхиларах а.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

IОАЯЬЧА ОПЫТАХ КОГ ГIОРТОЛГА А ЕШ

Шаккха а ца айделлачу тайпана къахьегама хьинар айдаьд ленински юбилейн шеро. Укх шеран башхалонаша къастта беххакхам тIаьбожабу предприятий, гIишлошъяче, транспорта, колхозий, совхозий партийни организацешта царна шоай коллективашка массово - политически болх вIаштIехьбаккхара хьалхара. Цар дерхIар — В. И. Ленин ваь бIаь шу дизар деззара еча киййчово айдаь къахьегама хьинар хьаллецар. КПСС XXIV-ча съезда баха боагIача тайпара накъабахара къахьегамой дегаш урауттадар.

Политически агитаце средствош, докладчикий, политинформаторий, агитколлективай болх укх деношка тIаьберзабе боагIа тIаьйица социалистически декхараш кхоачашдара лоаттабеча къовсама лоархIам дIабовзийтара. Цар декхар — яхь делаерий иззаш производства эффективность лакхъяра, продукци дикагIа хьаяра, материальни къахьегамен ресурсаш дукхагIа кхоярд, къахьегама хьинар лаьгI ца далийтара тIедерзадар. Цудухьа партийни организацеша къаьстта уйла тIайохийт къахьегамхошта коммунистически кхетам балара.

Республике бахача наха коммунистически кхетам балара гIулакх партийни организацеша бу болх малагIча хьал тIа ба а ца толбара де дезараш а парте Нохч - ГIалгIай обкома дийнар пхьайттаалгIа пленуме 1970 шера 11 феврале. Пленумо белгалдаьккхар, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара партийни комитеташа, юкхьанцара парторганизацеша боккха болх чакхбаьккха хилар, цунца цхьайе партийни организацешка дIахьеккхар цо кхоачамболцараш, уж дIадахара ньаькъаш.

ТIаккха Старопромысловски районин парторганизаце мишта кхоачашдо парте обкома пхьайтталагIча пленума соцам?

Парте Старопромысловски райкомо, юкхьанцарча парторганизацеша белггалара болх чакхбоах бахача наха коммунистически кхетам балара, пхе шера плана заданеш КПСС XXIV съезде сийна тIайиша социалистически декхараш хапал хьалха кхоачашдара района къахьегамахой оарцагIбахара декхарашца из бузза а бузаш. Цудухьа укх шера ворхI бетта пачхаьлкхен план 101,7 процент кхоачашъяьй районна къахьегамхоша, планал соагIа реализаци яьй 1190 эзар сома маьха продукцена.

«Парте Нохч - ГIалгIай обкома пхьайтталагIча пленума решенешка тьежжа бахача наха коммунистически кхетам балара даькъерча районни партийни организацей декхарех» дола хош дуваш парте райкома пленум хилар укх шера март бетта, пхьайолча юкхьанцарча партийни организацешка гуйчахьара партийни собранеш яьй.

Къаьстта уйла тIаяхийтар хIадахача дешара шера дешаш 6 эзар гаргга сагI хиннача партийни комсомольски дешара системагa гIолла из болх чIоагIбара.

КПСС райкома, райисполкома, партактива бехктокхамерча болх лоех латташ йола, предприятей къахьегамхошта хьалхашка, хIара бетта вIашагIдеккхача ленински пIьоескашка выступленеш ею йолча докладчикий группа вIашагIьелла райкомо.

Къахьегамхошта политически информацеш ю кхо бIаь политинформаторо, пхи бIаь гарггача агитаторо, ши бIаь соагIачо докладчико. Царна юкъе ва района предприятей, учреждений, дешара заведеней кхоаттаьъ кулгалхой керттера специалисти. 1970 шера хьалхара ялх бетта тайп - тайпарча темаех лаьца 1600 соагIа беседа, доклад яьй, лекцеш йийшай къахьегамхошта. Бахача наха коммунистически кхетам балара, массово - политически болх беча хана уйла дукхагIа тIайохийт пропаганда тайп - тайпарча формаех средствех пайда эцара, поселкашкен участкашкен бахача наха сходаш яа, пIейш деззара, уж бахача моттигашка лекторех вIашагIъеккхара, и. кх. дI.

Масала, СССР-а халкъий доттагIал дIахо чIоагIдарей национализмахи шовинизмахи юхедаьхаштa дукъьел лоаттабеча къовсамех дешаех лаьца къаьст-къаьстача участкашка бахача наьха 4 схода яьй марте. Сходашка къамьалаш даьд парте райкома секретараша, райсовета депутаташа, къахьегамхой йоккхача активо.

Района ерригача партийни организацеша чIоагIа йоаххо езаш гIолакх да кхуаш боагIа тIехье советски халкъа къаьстама, революционни, тIема традицей уйлаеца хьалкхеяр. Дешархоша вIашагIъехка «ТIема сийлен» уголокаши музеяши а района ерригача школашка.

Къахьегамхошта коммунистически кхетам балара болх толбаьб «Знание» яхача районни общества организацеша. Цун членаша 1970 шера 1077 лекци йийшай коммунистически кхетам балара дешаех лаьца. Къахьегамхой бахача моттигашка 220 лекци йийшай. Лекционера балха юкъе йоакха моттиг дIалоаш естественно - Iилман знанешта пропаганда яро. Района чIоагIа уйла тIайохийт советски обрядаш быта юкъе йоалаяра. Пролетбата культура ЦIагIа хIара бетта чIоагIа деллу комсомольски билеташ, паспорташ дIателла, саг яра - яхара, регистраци ялга, предприятешка—духьашта болх карабаккхара, боаьло ваь да деззара, ваьа хьалхара алапи хьаяраре да. Ленински пIьоескаш, цецаь, боагIа дешош, я кх. дI.

Цу тайпара, парте обкома XI пленума кийнача тIехьагIа района парторганизаце толбаьб къахьегамхошта коммунистически кхетам балара болх. Цхьабакъда, цхьайолча юкъьанцарча парторганизацешка хIанз а бизза пайда эцаш района къахьегамхоштен бахача вахан политически вааяне чIоагIагIа ерройолча средствех торонеш. Районерча 73 юкхьанцарча парторганизацена юкъе КПСС обкома XI пленума соцамех лаьца собранеш яь 33 организаци мара яц. Собранеш яьяц «Старогрознефть» НПУ цхьоалагIча промысла, ГАП-2 «Электроприбор» завода, кхьераш санна йолча йоккхайча коллективай парторганизацешка.

Къахьегамхоштен бахача наха коммунистически кхетам балара болх деттIа ца бар бахьан долаш Старопромысловски района тоьал хаддахьа хIамаш да: къахьегама дисциплина телхаш, прогулаш ю, корта боххо маларш мел, хаддахьа лел. Района жала латт советски законашта, къахьегама правана, къахьегамах долча ССР Союзен союзни республикаш законодательства Лардашта пропаганда яра болх. Кхетача болх бара даькъе цIенхашта кхоачамбоацараш да района комсомольски организацешка, культпросветучреждениешка. КIезага ю кагирхошта тематически сайренаш, ленински дешарий, хаттарийн жоппийн сайренаш. Цхьайолча клубаша кинофильмаш хьокхабах кхачам бий бут шоай болх.

Политически агитаце ерригача средствашца дIахо а шерра пропаганда яяза аргьиц ленински идейин тIехьалена, В. И. Ленина вахаран революционни гIулакхаштех, дIахьокха деза цIаккха легрдоаца ленински васкеташ Коммунистически парте дерригача советски халкъон кхоачашдеш хилар.

КПСС ЦК июльски Пленумаца дуваздена къаьстта боккхача лоархIаме да городо юрта шефство делара. ХIанз боарам боаццаш йоккхий торонаш я городо юрта новкъостал дара. Цхьабакъда, планаш чоттаярали дерга яхаралгIа дIахо додац гIулакх нагахьа йолча хана.

Парторганизацей декхар сенах латт аьлча, из латт, Iоаьеча опытах ког гIортолга а еш, массово-политически болх дIахо а эцабоалаш тоабарах. Цул масе тайпарча формах кхетамца пайда эцарах, партийнии профсоюзнии организацеша, культура учрежденеша коммунизм хьалъеча толам балара тоьал лоархIаме долча партийни балха из керттера хьа кьа даим теркалдергдола гIулакх вIаштIехьдаккхара.

П. ХОРОШИЛОВ,
КПСС обкома инструктор.

КЕРДА ТОРОНАШ ЛЕХ

Вай мехка кхаччи промышленноста дуккхача предприятешка кхоач Шаклярча «Пищемаш» заводо арахеца тайп-тайпара резервуараш, транспортирующии шуйаш юлеш машинаш, кхыйола продукци. Уж машинаш дикагIча дукхагIча хилийтара хьинар кхо ца деш къахьег юбилейни шера завода болхлоша. Цхьа бутт дIабахийтац цар укх шера продукцена реализаци яра бетта план тIехкхоачаш ца еш. Ер шу доладелча деза планах лаьрхIачул соагIа реализаци яь продукци 30 эзар сома маьха я. Къахьегама оасарле лакхъяра задани 104,4 процент кхоачашъяьй. Соахк укх хана хинначул 27,3 процент лакхагIа я из.

Вай республикерча промышленни предприятешта юкъе къонагIчарех йолча «Пищемаш» коллективо пятилетки шерашка дикка караерзаьй производственни мощносташ. ДегIаеяй цо арахеца продукци. Пятилетка хьалхарча шера хинначул 2,2-зза дукхагIа я хIанз цига арахеца продукци. Цу юкъа къахьегама оасарле 150 процент лакхъеллай.

Кхечан промышленноста предприятей хьашташ дизза кхоачашдара шерра шера керда машинаш арахец завода коллективо. Дукха ха йоаццаш цига Iомабенна кердача конструкцех йола ВМА-3 яха унифицировании шуйаш юла машинаш яьа. Цу тайпара пхе машин дIаяьлеьа вай мехкарча предприятешта дIаяхьийтай. Цар ниа дукха дукхагIа ба хьаьха арахецаш хиннача ММ-3 яхача шуйаш юлача машинийчул. Укх деношка кхы а йиъ машин кийчъергья цига кердача конструкцех. Кастта серийно арахеца йолаъургья уж.

КПСС XXIV-ча съезда сийленца накъабехара пхе шера план 7-ча ноябре кхоачашъяра тIадьехача А. Шерипова цIерагIча нефтемаслозавода технологий инициатива дог раьза хиина хьаллаьцар «Пищемаш» завода коллективо. Шоай торонашка а хьежа керда социалистически декхараш тIаийцад цар. Юбилейни шера продукцена реализаци яра шера план 23 декабре кхоачайаьхи 1971 шера хьалхарча шин бетта задани 25-ча феврале кхоачашъеш лерхI. ДIадахача шерачул 17,8 процент дукхагIа хуреьа укх шера реализаци ю продукци. Соахк арахийцачул динаьзза дукхагIа арахецаргда завода болхлоша наха эшаш йолараш. Планах лаьрхIачул соагIа 5 эзар сом пайда бергба пачхаьлкхена КПСС XXIV съезда хьаелла ди хьатIакхачалехьа серийно арахеца йолергья секционни унифицировании шуйаш юла транспортераш.

Уж декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лоацаргда завода рационализатораша. Цар кийча а яь производствана юкъехьоргья 1500 сом пайда беш йола рационализаторски предложенеш. Цул соагIа кхоергья 9 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 100 тонн металл.

Юрта боахам дегIабоалабара а шоаш шефал леладеча колхозашта доккха новкъостал да лерхI завода болхлоша. Укх шера В. И. Ленина цIерагIча совхоза сомий сокаш чулоаттаяра 6 эзар декалитр чуйода емкосташи XX-ча вертсъезда колхоза 2 эзар декалитр чуйода емкосташи кийчъергья.

ТIаийца декхараш кхоачашдара социалистически яхье яьнача завода цехий, участкай коллективашта юкъе хьалхара моттиг лелаю И. Ф. Наумчука кулгалдеча цеха коллективо. Ер шу доладелча деза планах лаьрхIачул соагIа 145 эзар сома маьха товарни продукци яра а хецаш, бархI бетта плани 27 августе кхоачашъяьй цеха коллективо. Укх юкъенсана денешка планал соагIа арахецаргья эзараш сомий маьха товарни продукци. ВIаштта кхаь бетта лелаю цу цеха коллективо завода карара кара тела ЦIе байракх.

Ши-шегIа хьахиннадац уж толамаш. Цеха бригадашта, участкашта юкъе социалистически яхь яьржай. Яхьа итогаш ю хIара бетта. Хьалхара моттиг яьккхача коллективна карара-кара тела ЦIе вымпели ахчан премии лу.

Къахьегама оасарле, дикка дийнарах кхоачамбаь Iац цеха болхлой. Цар нахаддаш къовсам лоаттабу арахецача продукце дикал лакхъяра. КIийрах цхьа продукци дийнала ца хул. Цига хуьц продукцин дикагIа хилийтара даькъе кIира даьха толамаш, нийсденна кхоачамбоайIараш. Цудухьа укх шера цхьаккха моттиг нийсъенна яц арахийцача продукцена юкъе брак йолаш.

«Производства резервех пайда эцара тоалаьрен халкъа боахаме экономе режим чIогIъярен» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР-а Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо арадаьначул тIехьагIа дукха мероприятеш чакхъяьхай цига чурча резервех бизза пайда эцара. Хьалха кулгашца йора сварка, хIанз механически тайпара ю. Цо шера пачхаьлкхенна беш бола пайда 15 эзар гаргга сом да. Газорезка еча балхашта а механизаци яьй. Цо лакхъяьй къахьегама оасарлен арахецача продукце дикали. ХIаьта шера беш бола пайда 21 эзар гаргга сом да. Уж санна мероприятеш кхы дукха е чакхъяьхай цига.

Белгалбаьнна дика къахьегаш ба цехе электросварщик В. Цупаев, газорезчик Х. Митаев, Н. Ханпиев, автосварщик Г. Сливко, слесарь - котельщик М. Вагапов, кхыбараш. Юкъера лаьрхIача хIара сменех нормаш 150 — 160 процент кхоачашьо цар. ХIаьта хIаьлелехьа пхе шера задани а кхоачашъяьй царех хIаране.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): электросварщик В. Цупаев кийчъяьча оатхалага хьожаш ва мастер З. Ваникеа.

И. Панова сурт.

Коммунистий вожак

Из дакма уллув ва. Аттен, беамен я цуйца болх бе. Из ва дукхача хана дола тха партбюро секретарь волa Скуратов Николай Семенович. Цун корта йис йиллача санна кIайбенна ба, хIаьта ца сенна кIайбенна ба, хIаьта дегIагI аlамига саг на арадолаш ва.

ТIема бирсача шерашка моллегIIчоа дукъал латтар из. ТIом тIера цIаккхоачаме милице линейни отдело балха вахар. Цу хана дена тхоца ва, Хьинар долаши болх дика беши хиларех дукха веза из къонача а къаьнача а милице болхлоша.

Цунах шоай партбюро секретарь верах гIалат балаьнар коммунисташ. Итт шу хьалха Николай Семенович инспектор-дежурни волча хана дор из хержар. Цул тIехьагIа уголовни розыске болх бир. Из чоалхане болх бенще дукьале ца еш хьатIайсар по коммунисташа шийна тIадилла бехктокхаме декхар. Дика лоархIаьорa из ший болхах. Кердача балхо керда декхараш хьалхашка уттадора. Партийни балхо эсар Iомавир транспортни законх телхалерашца къовсам лоаттабе, наькха уйлаш йоза, цар новкъост хила, доагIар хьалехи. КIоаргга ньаьа немал кхетайир Николай Семеновича.

ДагадоагIа сона коммуниста П. Ярмоза делаьа берт вийгIаб ьаниа хезача пуй дотадена бIарваш. Чехка политико-кхетаме болх лелабу заместитель нов. Тарасов шийна а волаш берт вайгIа дезал болча вахар из Марапа а сесагапа а къамьал дир партбюро членаша а женсоветe а. Дезала берт тайре.

Отделене болх хеттача бесса вIаштIехьа балалар, дика яцар дисциплина. Партбюро членаша уйла йир цу гIулакха, уклаза а новкъостал дир партбюро секретарь: партбюро гулъелар, балхаш дисциплинахи лаьца дийцар хьайийллача партийни собране. Коммунисташ хIана хьадеча — хьалха хиза беза, — йоазар секретара ше къамьал деш.

Нах боагI - боагIача дIаоттабир, политико - кхетама болх а дешар а эргадьякха тоадир. Берригa коммунисташ, машиналькъа болхлой оарцагIбаькар юкъара порядок лорайра. Дерригa уж хIамаш теркалдеш хиинар партбюро секретарь вар.

Ди а буйса а ца къонкаш, нийча новкъосташка кхайка дIаьлора цо шие гIулакх.

Къаьстта ший балха участок а Скуратова. Из да судахи, следствехи хьулабенна лела зуламхой хьалохалга.

Цхьа милиционера Кравченкова ший участкера пригородни поезд накъайоаккхаш вагона подножка тIа хьагIахош ши саг бIаргвайра. Милиционера иилIхьа а йийлла вагон чу довла аьлча раьза боацаш бIара я хьежа хьачубаьлар уж. Постовой дIахо ший составага хьажа дIаверзае теюча тата дьалар. Лергволаш чов хийна, Кравченко Iовжар. Дов даьраш поезд йоддаше а Iохоэсабенна дIабахар. Из гIулакх тахка йодача группана юкъе вар Николай Семенович а. Цхьабакъда зулам ма дийна а бехке бараш харабоалабе ца алалар цар. Коммуниста кхетадора, хьулабенна лелача цу зуламхошта кхы а водар де харагIдала тарлуш хилар.

Масселаза ломмашка, Казахстане, зуламхой гаргара дах болча хилар. Царца Скуратова къамьал дора зуламдоех лаьца.

Оалаш да лийхачое корадоагIаьле. Бузуртанов Хамалхан хьапорапир керда дань зулам бахьан долаш Кызыл-Ордински области Исмаилов яхача фамилех лаьца гоалличара.

ХIанз Николай Семенович отдела начальника заместителаьла лахийтав. Уйла е елош дукха хиларах корта кIайбенниаб, юьа гIара цIона хобаденнад. Бакъда дог-м къаденнадац милице шесара цунца Iомалу, цунца латабувл.

Иштта ва тха партийни бюро секретарь Скуратов Николай Семенович.

И. ЛИПКУСЬ.
Грознерча милице линейни отдела болхло.

Болгари доккха цIай — Кортамукъален Ди — дезде кийчдуш я. Моха мукъобаьккха 26 шу дизар «видлоне яза керде къоасе арахецарца белгалде лерхIаш я Видинера синтетически къоасе беча кердача комбината коллектив.

Предприяте пхи цехе (царех цхьа я сурта тIара яр) продукци арахеца йоланнай. Болгарски доттагIашта Советски Союзо новкъостал деш хьоеш я. Нирсашца Iалашъеш а йолча комбината шера 13.200 тонн шенилли технически кхидолех гатеши деча ярем беле полиамидин къоасе лургба.

БТА—ТАСС сурт.

ПЯТИЛЕТКА ЦIЕРАГIА

МалгIабика керда город хьалъе ца хьинарe къахьегаш ба ПМК-105 чуйоагIача № 4 йолча укхазерча участка гIишлошъераш а. 210 саг ва тхо. Массехк йоккха объект дукха мел чубиха цIенош хьалдаьд болхлой кулгаша. Ер шу чакхдалалехьа кхы а массехк объект эксплуатаце дIадургья оаха. Укх пятилетка цIерагIа йола тхоай гIишлонаш дукхагIа хилийта гIерт тхо фуллагIа даь а.

Укх деношка дукхача межбаьттахой берий дегаш гIоздаьхар оаха. Болх бе йолленнай оаха царна хьалъяь хоза, 140 сага лаьрхIа берий беш. Ер шу чакхдалалехьа хьалде лаьрхIад оаха 70 квартирин 64 квартирин ши цIа, болх бе йолайолийтаргья укх массехк шера тайп-тайпарча организацеша болх дIабола а балалехьа сецабеш тIехьаювлаш хьайоагIа города чIоагIа эшаш йола маьхк ю завод, котельни, кхыйола объекташ.

Къаьстта тержам тIебахийта хьалъю оаха очистни сооруженеш. Эггара хьалха къона город Iоюллача хана проектировщикаша даь гIалат да из. 5—6 шера дегIайоагIаргйолча города лаьрхIа мара хиинац цар из. ХIаьта а царна хийттача бесса мела хиинаш пун дегIаяра темпаш. Дукха ха я цу сооруженех кхоачам ца хула. Йоккхача городо дIамел кхувса бIехал, тIоалал, кхашка а ухаш санитарни цIенон бокъонаш телхаш, аьтташ бIехду. Цудухьа из проблема сихагIа дIаякхха оарцагIбаьннеб тха гIишлошъераш.

Хьалхале ерригача республикин цIи хезача, дукхача шерашка укхаза болх беш хьаьоагIача Курицын Александра кулгалдеча бригадага и. Цианхе а дIахиинц цо из, хьинаре, гIалат ца доалийташ къахьег цу барто чIоагIъяьча коллективо. Цу бригадацерча дикагIаберий цIерам яха, уж хержа хала да, хIана аьлча дикалца хьакъоастабе воале, массаза а цхьан оагIорахьа вакиха вола уж. ХIаьта а массехк сага цIи ца яьккхача Iелаш. Уж ба Суров Иван, Чемурзиева Мадина, Андриева Тамара, Вовченко Владимир, кхыбараш. ГIишлошъераштa мел эша гоевал йовзаш болх бе хош ва царех хIаравар.

Иштта ва тха тоьна хезаеце а цIа дIахеза я Бекботова Iайшета малярий, Гагиева Цаьцa штукатурий бригадаш а. ГIишлошъерий да деадеш соагIаташца, премешца белгалбаьккхар цар къахьегаш оаха а республика гIишлошъяра управлене а.

Юбилейни социалистически декхараш кхоачашдеча дика кийоал тха коллектива. Хьалхарча ях шерара задани дукха тIехкхоачашъяьй тха участко. ХIакъара хьокхамаш кхы а лакхагIа да. Теш тхо оахош пятилетка шу дика чакхдоаккхаргхиларах.

Р. КАСИЕВ,
№ 105 йолча ПМК МалгIабикерча йоьлагIча участка керттера инженер.

СЪЕЗДАГАРА СЪЕЗДАГА

СССР: ЭКОНОМИКА РИТМ

Ах шу дизa, боахама пятилетка чакхйоаккхаш йола 1970 шера шоллагIа ах шу да хIанз дол ш даттар. Миштай цул экономически итогаш? АрцIанарча, Коммунистически парте XXIV-ча съезда накъабаха кийчдуш бола советски къабаха кийчдуш болча советски къабаха йизза боккъо я шоаш лаьхкаьла йизза боккъо я шоаш лаьхкача толамех доклад за. Белгтала, цу юкъа дукха а алсамдаьнная мехка общественни рузкъа. ХIанзаь а гуш да, 1965—1970 шерашка мехка халкъа боахам дегIабоалабара оттаяь КПСС XXIII-ча съезда Директиваш толаме кхоачашъеш хилар. Яьккха къамаи доход пхе шера 193,5 миллиард сомагара 275 миллиард сомага кхоачаш дукхагIа хургья, вешта аьлча Директивашка лаьрхIа хиккача 38—41 процента меттел 42 процент.

Советски пачхаьлкхено хадданза йоаккхо ю ерригача социалистически экономика лард йола индустри дегIайоалаяра. Промышленни производство пятилетка дукха соагIа - эшащагIа йоаллш найса ах дукхагIа хургья. 1970 шера ерригa хьаеш йолча промышленни продукце боарам 366 миллиард сомага дIакхоачаргба. Аллха дукхагIа йоаккхо хургья цхьана лаьрхIача эггара хьалхарча шин пятилетке хьаьча промышленни продукце берригa боарам миссел хIана хилац яьна.

Къаьстта сиха дегIаьух техническии прогресса керте латта промышленноста доакъош — электроэнергетика, машиностроени, химически мехкдаьтта - химически индустри. Iалзьмате лакхача темпаегIа алсамдоах халкъо ледаду товараш. Цхьабакъда, уж хьалара юкъе тIа-тIа доаккхагIа дакъа лоац еза - йоккхача индустре доекъше.

Ше дегIаахара гIанаш сихагIа лоахаш да пхьаькхa лоархIаме дакъе а — юрта боахам. Пачхаьлкхено массе оагIорахьара дена новкъостал кор гIортолга а еш, юртбоахама производство тIатIа дукхагIа индустриализаце тIа йоалаш латт. ЧIоагIдуш боагIа цун технически база, чакхйоахаш я лаьттаьта химизаци мелиораций яра, лаьтта деладарех хьайбаш деладарех культура айира комплексни программаш. Из бахьан долаш хьакъьям дукхагIа хул, колхозийи совхозийн балха хилкъа боахама эффективность лакъьлу. Хоттама хьалаш аьттув боацаши кхьеттел СССР цхьайолча районашка стихийни хатараш хиннадоллашехьа а, 1966 — 1969 шерашка юкъера лаьрхIача хIара шера дикка деррига ялат 162 миллион тонн соагIа, цул хьалхагIа дIаяхача пятилетке дакьккхачул 32 миллион тонн дукхагIа хилар. Дикка дукхагIа хиллад дакьккха дух, шура, фуаш, кхыйола продукташ.

Ший масштабеген лоархIаметех хилача юрта боахаме хIанзалца мел даьча тIех йола керда программа тIаийцаь хIанз 1971—1975 шерашка СССР экономика из декъа дегIадоалладара. Юрта боахамга дIайохийта пачхьалкхен капитальни вложенеш 77,6 миллиард сом хургья, цу дакъе 45,9 миллиард сом гIоргда гIишлои - монтажни балхашка. Из 1,7-зза дукхагIа ха кхоарча пхе шера юрта боахам дегIабоалабара дIайохийтача вложенеи боарамал. Цул соагIа колхозаша шоаш кхы тIа а шоай производствага дIалохийтаргда 43 миллиард сом.

БерхIагIа пятилетка СССР халкъа боахам дегIабоалабара къаьстта ший тайпара ха санна лархIа мегаргйолаш я. Из белгалйоал советски боахама реформа дукхьал цу шерашка юкъе хьоргйолаш йоаржаергйолаша хиларца. 1970 шу юкъехьачча хана ю чулаьцаар ерригача промышленни продукцех 92 процент хьаеш йола 40 эзар соагIа предприятеш. ПIанировани экономически стимулировани керда методаш шерра дIайоаржеш я ишта транспорте, боахаме, торговле, капитальни гIираш хьалдеча, материальни - технически Iалашоне.

«Реформа маIан сенах латт аьлча, — яхад СССР Министрий Совета Председатель Алексей Косыгина Москве харжахой собраниена ше къамаьл деш, — из латт, экономически стимулий система новкъосталца хIара къахьегамхочуна, бIаьрча хьайийча ерригача обществе хьашташ вIашкадоалада дукха централизовании планировани эргайрахаш тоа а еш предприятей коллективай инициатива айдахи производствени ресурсех бизагIа пайда эцарца, производства эффективность лакъяла цар безам совбахкарахи. «Реформа хьалашка шоай резерваш кIоаргачара хьагучаяхен нарех пайда дакагIа эцен яьнай предприятейи объединенейи коллективаш, сихъенначa технически прогресс, продукцие керда тайпаш карадерзадегга.

Белгалдаккха доагIа, ше эггара гIанаш даха йоалаелча деза советски реформа буржуазни пропаганда оагIонгахьара чIоагIа массе тайпара хабараш хьоадайта хилар. «Капитализма Iиадаргiаш» хоелу шоашта, «капитализма цу такхаш латт» Советски Союз яхаш дуваша баьлар «Россе даькъера эксперташ» оалаш бараш. Советски реформагахьа гIоттаяь эхь дайна буржуазни дунен даьшта ийшай монополеши боацабеш болча вахарах къахьегамахой безам бола социализма идей ямелбе гIортара.

Цхьабакъда, дIаяхар вIалла дукха ха а йоаццашехьа а, геттара шаьрра гучадаьлар, производства средствай общественни доалахье хIаккхден планированена меттел конкуренцин къовсам боабен СССР-е цхьаккха а дага ца хиинен дагадоалаши хилар.

Предприятеши объединенеши дукхагIа шоай мукъагIа а юташ, реформа йиш хулейт централни боахама органаш части процессаш цийсъе ездагIоллаш мукъа а яьха, керттера экономически проблемаш къоаставара цар уйла йизагIа гIаевзае. ТIаккха, юхьера а, пачхаьлкхен планировани, буржуазни поал кехкараша яьхача тайпара, «вIашагIа» ца яккхарал соагIа, кхы тIа а чIоагIъеш а Iилман ларда тIа-тIа дукхагIа бакъеш а я.

ТIаккха юха, советски реформа капитализма пакъа тIа лаьташ ца хилча, из эффективни ца хилар хьахьокха деза: дукхьал ишта лаьорхIар шоашта доал дерий социальни заказ кхоачашдеш болча малхбузехьарча «советологаша». ТIаккха кердача тайпара юхаматахья даха болабелар — хIайз ювлар реформа «кризис» я. Из бакъдеш яздаьд дукха ха йоаццаш, масала, голландски экономиста П. В. Вандер Молена «Советски Союзера экономически эргалопаш 1965 — 1969 шуш» яхача шай книжка тIа.

ХIаьта цу «советолога» советски реформах ца дезар фуд? Из мукъагIа ер хинна хиинад: СССР-е «лоадамбоаца частни а торговли а яйташ, промышленность а делаяйтац...», «предпринимательства пареIатона доазув оттадаьд», «йиза пареIато синаяц предприятешта», и. кх. дI. Лоаццa аьлча, Ван дер Молена доаре СССР-е рыночни стихия дегIаухалга, производстве йоалл лаш из каст-каста йожаш йола анархи хулга, и. кх. дI. Цхьабакъда, из доаиан а вIалла хургдоацар а да, цудухьа тоамал я голландски «эксперта».

Буржуазни экспертаашта мел новкъа дале а, бакъдар цар мел чIоагIа юхаматтахьа доахе а, лакха боахама результаташ енний советски реформа. Хьалха дIаяхача пятилеткаца нийсйича укх карарча пятилетке дикка сихъенний къаман доход лакхъялара темпаш. Ше ца яра цIена лаьрхIача из 1965 шерачул 80 миллиард соагIа сом дукхагIа хургья. Из ахча мел дукха да хьакьокх кхьметтел ерригa къаман доход 1954 шера наьзамсел хинна хилаpo. Сихха лакхлу цхьан кха лоархIамегIа йола экономически хьокхам а къахьегама оасарле.

Социализм — къахьегамхоша шоаш шоашта хьаяь общество. Цо керттера лерхIар халкъо тIатIа дукхагIа дIадехаш дола материальни культурни хIамаш даззагIа кхоачалдар да. Общественни рузкъа алсамдоалорца къахьегама оасарле лакхъялаьцел цхьана хаддаьза лакхлу наьха хьал-торон боарам. Цу даькъе къаьстта доккхий толамаш даьхад укх пятилетке. Аьлча кхоачам ба, реальни доходаш бахача наьха хIара цага сих лоархIаш пу юкъа 33 процент дукхагIа хинна хилар.

Шерагара шерага лакхлу общественни потребление фондаш. Цар чотах Iалашлу мах боаццаш дешар, медицински гIулакх дар, стипендеш, пенсеш, пособеш телар. ТIа-тIа дукхагIа хьалдеш латт чуIе цIенош. ХIара шера кердача квартирашка чухувш 11 миллион гаргга советски нах.

Из долaз хIама — СССР экономически вахарах дола бакъдар. Буржуазни идеологе гIера леладераша мел чIоагIа харцахьдоахе а, из къайладохаьдургдац, даьгIбулургбац тIа-тIа дIахо бода историе делам, юхасоцаловргьац хIалак хулаш латта капитализм.

Леонид ПЕКАРСКИЙ,
экономист.
(АПН).

МОСКВА. ХIанзара авиационни техника карарзаеча къаьстта доккхий кIамаш карагIдувлараш аьари йоацаш дукхача шерашка летни болх бараки СССР Лакхерча Совета Президиума УказагIа «СССР заслуженни пилот» яха сийлахь цIи еннай граждански авиаце Пачхаьлкхен Iилма-толама института летчика - испытатела М. С. Кузнецовна.

Сурта тIа: Михаил Степанович Кузнецов ша товкамбеш йолча машинаце сиган гIоппе лийнна юкъавеначул тIехьагIа.

С. ПРЕОБРАЖЕНСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Оаха яздаьчун легагIа

№ 88 «Сердало» газета тIа 23 июле кепатехача «Юха а ду гIалаташ» яхача корреспонденце тIа дувцар Ачхой-Мартана района дукхагIа долча боахамашка хIадахача шерашка доакъар кхоачамболаш Iалаш ца дар бахьан долаш дукха хьайбаш тIерадовлар, цар продуктивность лохлора яхаш. Авторо белгалдоаккхар укх шера а цу боахамашка хьайбашта доакъар Iалашдара балхаш ледара лелар.

Цу дешах лаьца тхота язду Ачхой-Мартана райисполкома председатела нов. ДжимБулатовас:

«Газета тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш тха района боахамашка нийсденнадар. ХIанз хьайбашта доакъар Iалашдара балхаш боахамашка сихдаьд. ГIожа доакъар, силос, ча Iалашдаьрал соагIа, хIанзалца пайда ца эцаш йийнача доаман цонашка я йол хьокхаш дукха техника, мангалхой ба.

ДIадахача шерах санна ледара ца Iеш, общественни хьайбашта тоьал доакъар Iалашде лаьрхIад укх шера района къахьегамхоша».

ВИСИТА КХАЙ ТIА

РЕПОРТАЖ

Сурхотiа хьалболача цкъа а бирда оагIоракха айеннача моттиге улл «Экажевский» совхозерча Баркиндоев Висита коартолай кха. Дика воаз из совхозе, дIахезай цун цIи ерригача Назрановски районе а. Сона хеташ укх шера кхы а айлургда цун сий. Из хийтар сона укх деношка из волча се вахача хана.

Со кхай тIа дIакхачача тахана яьнна йодаш яр копалка тIехьайола Висита «Беларусь».

— Укх сахьате го а баьккха юхаккхоачаргба Висита-м, — аьлар гектарина йолча Албогачиева ПаьтIамата.

— Хьажал дIа Iайха аллийтар бIаргтайций хьона? — шорттига шай йоIах Лемкайх бехк баьккхар наннас.

Лемка сихха цо пIелг тIахьекха коартол хьа а аьйца, кхы ал лийтайий хьогI аз аьлча санна, ше яьллача цIаькха а хьожаш чакхъяьлар. Шоай гектар хургья чуэцар, цудухьа лохьаеш хила еза цар уж сел цIена аьнна хийтар сона, хIаьта ПаьтIаматата из цIа хаьттача Iе а валазар.

— Тхоца совхоза хьожаьь гектар чуийца яьнна дукха ха я, ПаьтIамата аьлча, бехказа валя гIертар со: «Аллам оаш сов чIоагIа уйла тIаяхийта болх бундаь яхар». Укх сахьата хьалла зеIача гIаджилга тхо хьалтIаккхаьчачи аз дIадуцаргда хьона тхога миштта къахьегийтар малагIа яя ба, — аьлар ПаьтIамата.

Висита «Беларусь» юха гучаьлар цу гIаджа уж хийслуше а.

Кхай йистера укхаза кхаьчалца 40 гIа ба, — аьлар цу гIаджилга хьайле сона ца йовзийтах сакхийнача Лемкас, шир кьаьмаьд дIадоладалехьа. — Висита го а баьккха юхавоагIашехьа, тхо цо хьалхоарцаьь коартолаш хьалохьаь даргдолаш дагарбаь ба уж 40 гIа. Маьже ядаш дукха ха кхлац коартолаша. Тхога санна шоаткъа - шоаткъа метр я хьалла боадкарашка а, — аьнна дукха нах боахкачаьба кулг хьал а хьекха, чакхдаьккхар ший къамаьл Лемкас.

Цул тIехьагIа ПаьтIамати дийцар сона тхьовра аз даьча хаттарах лаьца. Дуккхача шерашка шоай совхозе коартолаш чуэцача къахьегаш хьайоагIача цунна дика белгалде хов пайдана дари доацара.

— ХьалхагIа хIара вар шиший гектар чуэца волалора, лоилахо дагайоха, цунна новкъостал де ха хилацар. Машина кхай тIа хьаеча шиший коартолаш тIайотта гIерташ дIа-юха кхувлар шофераш. Цу тIа машин а дукха гояйора.

Укх шера Висита хьехамца оахи кхыча тайпара вIаштIехьбаьккхаб болх. Кхаж тесса дIахьа дийкъад гектарикаша дерригa кха. Сона кхаьчар шоллагIболла гектар я.

Иштта дерригача кхайх доакхош а лаь цхьан оагIоракхьа дIадола а денна чуэцаш да тхо ераш.

— ТIаккха ший гектар чуийца ваьккхачо фу ду, ПаьтIамат?

— Ший лоалахошта новкъостал ду йистеваьккхачо. Из шийна юхадергдолга хов цунна.

— Хьувкъам миштта хиннаб?

— Хьалха коартолаш чуийцача гектарника 13,5 тонн яьлар, шоллагIчоа (са яр я из) 13 гаргга яьлар. Юкъера лаьрхIача 13—14 тонн йоал хIара гектара тIера. ШоллагIа уж хьалохьаеча хана кхы а 5—6 центнер IотIакхет царна.

Го я баьккха хьатIакхаьчачо Виситага аьлар аз.

— ПаьтIамата хьа кхай тIа мел дола кIама ма хой, хьога да хаттар а дисадац са-м, дерригa цо хьадийцад сона.

— Цунна санна хов массанена а. ХIара Iурра болх дIаболабалехьа 10—15 минота беседа ю аз, дагаюсал ваьаца, балла хьавенар, ца венар малав хьож.

Дика вIаштIехьбаьккхаб кхашкара болх звеньевойс. Боалхошта юкъе материальни стимул йоалаьй, тIахьожам лоаттабу, царна эшар фуд хов.

— Цхьаппа сата шIар тIа вехa вийлаеш ца, — йоах Висита, — Наггахьа тIехьаваьннар а чIоагIа бехказа а ваьле, шийца цхьаьхха саг а воалаеш воагIа. Хов гектарикашта укхаза даттара бича бетта мара болх бе ца безалга, хIаьта хIаранена юкъера лаьрхIача 500 сом ахчех цхьаьцца тонн коартолаши дургйолга.

Бетта а бе безаргбий-хьох Висита 27 гектар хулача кхай тIа болх? Со цига волча хана 10 да мара дацар уж чоартол чуэца болабенна, бакъда, кха-м ахалгехьа гIолла чудийрадар.

ХIара гектара тIа 150 центнер коартолаш чуэ доац дешадар аз, — дуц Висита. — Бакъда шоллагIа чуэцараш а IотIатехача 170—180 центнерага уж дIаккхочаргья ала йиш я тха тешаме.

Листта идача йоккхача кIайча коартолашта бIара а хьежа йоах цо:

— Аз дIачченица 100 тоннах кхо тонн мара катий яраш хьакъаьстаци. Эггара безагIча маьхах лакхерча сортах дIайо уж согара. Коартол дика чиларах хIаре чилограммах 8 кепиг тIакхеташ хитча цу 97 тонн коартолаша мел пайда дургба хьажал.

Ерригача совхозе дац Висита дар санна оасарах, баьцах цIена кха. Гуш да цо цунна дика Iунал дайлга, юбилейна шу бокъонца белгалдаьккхалга. Дика вIаштIехьбаьккхаб цо къахьегам хьуракъам чуэнача а.

М. КАРАЕВ.

МЕХАНИЗАТОР БИЦАЕВА НОВЛИ

Кхай тIа гIолла комбайна тIайодаш я лохарча дагIера йола гIийло кхалсаг. Шаьхха цунна бIаракхьежача, кхуаш йоагIа йкIмт я моттаргда из. Цхьабакъда боахкаш боля тIа чIоагIа бе кхалсага. Из я комбайнер Бицаева Новли.

Укх шера дуккхьашка яр из комбайнаца ялат чуэцаш. Цхьабакъда дукха ха я из кхай тIа болх беш йола. Кхаь шера ший вешийца Хьасанаца комбайна тIа штурвальни йолаш къахьийгад Новле. Кхераш, бехктокхама хеташ бе еллар цо 1967 юбилейни шера эггара хьалха комбайна штурвал. Из шу мел яхе дилургдоацаш да Новлена. Цу хана цхьа уйла марра яцар цун — комбайн дика Iомае, из лелае бокъо яккха. Шедагалаьцар кхоачашдара хьиар, иля кхо ца беш, ерригa уйла тIаяхийта къахьийгар цо. ХIаьта шийца болх бе безам болча новкъостах хувцаргьяцар Хьабиба ший йиша. ХIана аьлча массе хана лаьтта хьекха, цIенъаь ялат чуэца кийча хулийтар йишас комбайн. Иштта чакдаьлар кхо шу.

ТIаккхаьчар 1970 юбилейни шуIан замалахь «Горячеисточненский» совхозе хьайийллар комбайнераш кийчбара курсаш. Цигача деша яьар Новли. ХIаьта маIача кахал тIехьа ца юсаш дийша я яьнна комбайн лелае бокъо яьккхар цо.

Дукха къахьийгар цул тIехьагIа Новле ший гIолла волча Арзечаецаца хьуокъам чуэцара комбайн тешшаме кийчъяь яккха гIерташ. ХIаьта ди-буйса ца къовсаш лоацача хана лерттIа мел эшар даь дIаоттайр комбайн.

ТIаккхаьчар ялат чуэца ха. 22 июне ший комбайнаца хьалхара мул баьккхар Новле. Укзара хетар юххьанца, бакъда агрегат хийцца йодар кхай тIа гIолла. Комбайн балха дика кийчъяь хилар гуш дар. ХIаьта ялат хьаккхар, дадар миштад техкача белгалдалар цар комбайн ялат доа ю деш оардаш йолга. Хьалхарча деношка хьахьекхар комбайне еррига узлаш дика боля беш йолга. ТIаккха мара царгIата доккхь са дикккхалзар Новле.

ХIанз ялат чуйца баьннаб совхозе механизатораш. Из болх юххьанца беш иле а говзача комбайнерал тIехьайнсайзар ноччий кхалсаг а. Дийнахьара норма кхоачаш ца еш пхьа ди дIадахийтаьзар цо. ХIаьта хIара гектара тIера юкъера лаьрхIача 20 центнер ялат я оардаш сезонна норма совгIа 20 гектара тIера ялат чуийцар цо.

Дуккхьашке ялат хьокхаш цо баьккхача толамах хьогаш ба дукхача хана болх баь йоккха опыт йола механизатораш а.

Ялат чуйцачул тIехьагIа мукъа ха дукхагIа хул. Вуйхьа хIанз трактор лелаяра бокъо дуча курсашка деша дага я Бицаева Новли.

Е. ИЗВАРИНА.

КЪАХЬЕГАМ БЕЗА ДЕЗАЛ

Дукха ба МалгIалбика района «Ингушский» совхозе боахкаш экономика айяра хьинаре къахьегаш бола болхлой. Массанад а дикагIчарна юкъе цIи йоаккхаш ба Кортоевгiар Дибац Заьлихан.

Вахара хоза кийь ба цар баьр шоаш ха яха беце а. Къахьегам безача цIагIа хьалкхийнад уж шаккхе а. Дукха езелар Заьлмхана юрта боахама гIишлошьерий говзал. Цудухьа совхоза директора столяр хила деша тIоцийта аьлча раьза хина тIакийдар цо.

Дукха ха йиккхензар Заьлиха дикагIволча столяра ученик волаш. Чехка Iоамайир цо керда говзал. ИнълагIча разряда столяра свидетельство а долаш, совхозе вIашагIьеллача гIишлошьерий бригаде болх бе волавелар из. Дахчах хIамаш ю станокаш кьаилцца тайп-тайпара балхаш доля. Станокаш хьаьъхкачча тIехьагIа цо царца даь кора сенагIаш, цIараш, истолаш бIаргадайча хайра колхоза култалхошта цох дика говзанч хургволга. Из баккхилаб дIахо йоалча хаво. Заьлиха болх беш волча укх 12 шера кхыча предприятешка боахама эшаш йолча дахчах хIамашта заказ де дийзадац совхоза. Дукха ха йоацаш совхозе ена дахчах хиэ доаха станок эггара хьалха Iоамийр Заьлиха. Говзал дика Iоамаирах, къахьегамцара безам лакха хиларах цун вIаштIехьдоля девна норма 150—170 процент кхоачашъе. Совхозе хьалъаь моллагIа объект хьаийцача Заьлиха къахьегам юкъе боацаш хургьяц ма. ХIаьта чот эш цунна еннача сийлен грамотийн баркал. Сийрда баьккхар цунна нахха «За доблестный труд» яхача Ленински юбилейни медала. Заьлихана нийсса къахьегаш я совхоза ферме цун сесаг Диба а. Безаме, нахе тIера йолаш, ший опыт нешашта дIалуш я из. ХIаьта цунга хьежжа наха а еза Диба.

ДагадоагIа совхоза хьайбаш леладерашта Пензенски областера керда доахан доаладаь. Мехкал хургдий-хьогIа северянкашта аьнна хетадора дукхачарна. Цхьабараш чIа а баьлар балхер. алавий кIезигуреда аьнна. Цхьабакъда кхы уйла йолаш яр Диба. «ХIача а дерган, цIе-сийна фух долчарна нийсса шура а лургья» — йоахар цун дего. Из бакъдар цо ший къахьегамца. Баллара йисте яьлча цIаяха сихлацар из, хIара ет буаабаь уж латта моттиг цIенъаь яьлла мара. ХIаьта сатассалехьа юха йоагIар ший буренкаш долча. Дийрххача тайпара дар хьийгача кьех хьахиннар. Пхе шера плаа хIанзле кхоачашъяй Дибас. Цун совгIа укх шера хIара ниоабача Iаттагара 2 эзар килограмм шура лиххa а лаьрхIад цо. Укх деношка Дибас хIаро Iаттагара 170 килограммал совгIа шура а йоаккхаш шоллагIа моттиг лелаю района шурий-товарни фермий лоарккашта юкъе. Иштта балха дика толамаш дахарах «За доблестный труд» яха медаль елар цунна.

В. ТАГУРОВ.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Ленкоранско-Астарински зона — республика тамашийна мIIинг. Цхьан хана ушал лаьтта из моттиг, Советски Iаьдала шерашка товенча дIаэттей. Азербайджански субтропикашке чаь, хозай, японски хурмай, дута плантацеш я. Укхаза хьахул лимонеш, апельсинаш, фейхоа яха чем бола сом. Дукха ха йоацаш «Ерригсоюзни огород» аьнна цIи тиллай Ленкорански районах. Республике мел кийчдеча баьцадаарех доьлагIа дакъа цигара да. Царех дукхагIдараш моккa къилбаседерча промышленни центрашка дIаухийт.

Плантацешка шерра пайда эц пленкана тIал баьцадаараш хьедара методах (сурта тIа хьагур). Укхаза хIара гектара тIара вештачул 2—2,5-за дукхагIа къувкам хул.

Н. Игнатьева сурт.

ТАСС фотохроника.

ВЛАДИВОСТОК. Кердача микрорайонаша дальневосточни города сибат эргадаьккхад. Архитектораше ший тайпарча рельефах пайде а эцаш, кIайча кхерий цIенох хьалдаьд гуэний бозашка.

СУРТА ТIА: Йоккхача Владивостока керда районе. Аьрдахьа — «Главвладивостокстроя» дикагIболча бригадех цхьаннецара гIишлошьераш-монтажникаш Жуя Виктори Саюшко Виктори.

Ю. Муравин сурт.

ТАСС фотохроника.

IIЛМАИ ТЕХНИКАИ КЕРДАДАРАШ

КОНВЕЙЕРА ТIА — ЛАЬТТА ОАХКА КЕРДА МАШИНАШ

«Андижанирмаш» завода (Узбекски ССР) дукхьа араяеца йолаьй бIоккхагIа наз бола лаьтта оахка машинаш. ХIанз ДТ-54 яхача трактора метте Т-74 яхача трактора тIа хьою бульдозераши скреперашь. Д-535 яхача бульдозерий балха оасадде кхоалагIа дакъа лакхъеннай, хIаьта Д-541-Б яхача скрепера ковшага чулоацам кхо кубометр лаьтта — хьалхагIа хиннечул ах кубометр дукхагIа. Уж шаккхе машина дунен стандартий боараме арацецаш я — цар болх беш йоаккхаргйола хи шозза бIаьхъай.

ХЬОККАМЕ УСТАНОВКА

ДиьлагIа дакъа тIехбаьнаб В. И. Ленина цIерагIча Донецки металлургически завода хаддинза болат хьадуттача установка проекти низ. Итт шу хьалхагIа болх бе йолалийте мехка эггара хьалхара промышленни УНРС яр ца. Предприяте специалисташ кхечехи Iалмахоша цхьана хье а хьеташ автоматика ший тайпара система кийчъяьй.

Мартеновски цехе хьадеш дола, 75 процентага кхаьчаца дола металл прогрессивни методагIа хьадутташ да дIана УНРС слябех хьеча листа тоша итт сом дарегIа я, чIхолкеннаш долаль хьаьлча Iоадхой домна. Автоматикага дIаладар цхьан шера юхаметта эттар.

БАШХА - ДИКА КОНДЕНСАТОРАШ

Сеэдалол эIанарий низаца зарежать деш йола конденсатораш хьаьй Украина Iилмай Академе эхпроводникий Институте. Уж цу а оттаьь кийчъяьча электронни системашта атте управлени юкъ серэдалон эIачарца кхьметтал геттара гаьна хилча а. Керда приборах геттара кагий я. Чевнаша буртигал кIеззиге дIамагIа я уж.

(ТАСС).

«ВОЛГАШИ» «МОСКВИЧАШИ» ИРАКЕ

Шерагара шерага дукхагIа хотташ я Ираке автомобилеш «Волгеи» «Москвичи». МоллагIа кхьйола машинаш санна а хинна дIаэттай уж мехка наьъкашка. Халдавза шерлу «Автоэкспорт» яхача советски Ерригсоюзни эрахьарча торговле объединенен иракски Генеральни автомобильни кампаменен юкъера гIулаккхашара бувзамаш. ХIанз укх сахьата Ираке я ши эзар совгIа «Волгеи» кхо эзар «Москвичи». Дукха ха йоацаш Генеральни автомобильни компание керда контакташ йир «Автоэкспортаца» уж машинаш эшаргйолаш, царна йиь эзар «Москвич» а йолаш.

Сендухьа иштта чIоагIа лоархIаш я Ираке советски легковой автомашинаш? Дукха ха йоацаш Багдадерча советски торговни представительствага дера столични таксиста Таха Али Хусейна яздаь письмо.

«Деза доттагIий! — йоахар письмо тIа. — Кастта итт шу доал аз автомашина «Волга» ийца. Ах миллион километр гаргга яиь баьб са машина, хIаьта цхьаькха цун оатхал хувца ийзаац са. Дукхъал цу бахьано дагалохийтар сона ер письмо язде, аз дег чура баркал ях сайта 1961 шера ер йоххарах. Советски «Волга» доккхал де йоагIаш я. Дунен тIа эггара дикагIчарех йола легковой автомашина я из.

З. МАТЮШИНА.

(ТАСС).

БОЛХ ТОАБЕ БЕЗА

Юрта беш болча беррига культурно — массовни кхетамен балха чулоацам лакхбара бехктокхаме деккараш оттадаьд культура болхлошта хьалхашка КПСС ЦК Пленуме решенеша. Из теркал а деш партийни советски организацей новкъосталца болх ца беш е эсала болх беш цхьаькха культурно - просветительни учреждена хургйоаца гIулакх Iалашде деза культура отделаша.

Дукха я шоай болх бовзаш а из нийса вIаштIехьбаьккха я культурно - просветительни учреждения. Шелхаштта тоабелар цар болх В. И. Ленина юбилейна кийчо яра къовсам дIаболабича дена. Сунженски, Советски, Грозненски юртарча культура учреждения Ленински тIехьалена пропаганда яра керда формаш хьахилар.

Холуш хувцабеннаб къахьегамхошта атеистически кхетам бадара болх а. Цу хьакъехьа массеи темаш сайренаш яй Наурски, Сунженски, Советски районий культура цIенош. Къахьегамхошта атеистически кхетам балара бoкхача лоархIаме да вахара юкъе керда советски цIейш доладар. Масала, сага йовлар, бер дар санна долча гIулакашта регистраци яр, Советски Эскаре гIулакх де болхa кагийнах торжественно накъабахар, паспорт хьацар, машара, къахьегама денош цIейш санна дездар.

Грозненски района Первомайски районни культура ЦIагIа саг йовлара укх тайпара регистраци яр; культура Цен зали сценеш хоза кийчдьяр. Сцена тIа латтача истола гоннахь багIа юрта сийдеш бола нах. Царех хIаранена наьхна тIа «Журн» эмблема — байракхилг йоала. ХьатIаоттI торжественни минута, саг йоагIача хIамигача сагех маьре йодача йийна цIерай йоах. Цул тIехьагIа лекхача ашарица цхьана истола тIа дIатIаболя шоллиа новкъостийн зазаш бе доакха кIай ночанаш юкха Iийгаши йола къонабараш. Хургдола мари сесаги дIадолхача наькъ тIа зизаш тувс йийгаша. Уж мари сесаги хилара свидетельство дIаденначул тIехьагIа лоцаш а доаха гаргарча наха, доттагIаша, тух - сесаг дукъа хьу царна. Шелгах йоахкаю чIовгаш хийлачул тIехьагIа лоцдаш музыка а дIалаш сцена тIара Iобоал къонабараш. ХIанз маран мускален хилар кIаькаш ба. Цар уж хьабоагIача наькь тIа кIи буртигаш туас. Иштта ю регистраци кхьча культура учреждения а.

Иштта торжественно накъабоах Советски Эскаре гIулакх де бoлха кагий нах Советски, Сунженски, Шелковской, Грозненски районии культура цIеношка. Цига Ленина бюста юкхе гулбеннача кагийча наьха оамалех, цар къахьегама толамех дуьц районе лоархIача наха. Цул тIехьагIа шоаш баьча моттиге, шоай боаккхагIболча новкъостий сий Iо ца дожадеш гIулакх дар дедаш хьехамаш ду. Тайп - тайпара совгIаташ ду, царна юкъе медальоника тара дола шоай юртарча астарах диэза дола тIормигалгаш а долаш. Цар шоай моха байбалийтац, кагийча наьха низ совбоах.

ТIаккха къамаьл ду Эскаре гIулакх де болхача кагийча наха. Цига дика гIулакх де, кастта наьхаташ ахийта дош ду цар.

Сакъердаме хул «Машар», «Къахьегам», яхача темаех дола хьайбаш леладерашта, кхаш леладерашта, соми баьцадаараш хьедерашта хетадаь цIейш а. Масала, Советски, Ведана, Грозненски районашка, Итум - кхале яа доаждеш гаьна хаьгIенашка дукхаза ха йоаккхача Iушта хеташ цIей ду.

Грозненски, Сунженски, Шелковски, Шалински районашка «Къахьегамна доал сага сий», «Коммунистически хьисапе баха а бах, уйла а ю». «Баркал хилда хьакха хьаж йоагIача кулгашта» яхача темаех юртхой кердача толамашка кхувла сайренаш дIахихьей.

Грозненски района «Аргунский» совхозе хилар «Кхалнаькьа механизаторий ди» яха цIей. Цо къаьгга хьахьекхар юртбоахама производстве кхалнаха — механизаторашта хьаргIдийна дика гIулакхаш.

Культура Цiехой, клуба болхлой оамал а хинна дIаэттад юртбоахама комплексаш йолча хана республика районашка агитпоездаш ахийтар. 1969 — 1970 шерашка республика районашка хьожаь хиннай цу тайпара 8 агитпоезд. ЧIоагIа раьза хина тIавц уж къахьегамхоша. Кердача лекцега ладувгIа, концертага, суртий музейга хьажа йиш хуа цар. Цул совгIа керда книжка эц, телевизор, радиоприемник тоаю.

Тоабeзб шоай болх художественни самодеятельноста кружокаша. 7 эзар саг хилар республикански фестивале самодеятельни искусства концерташка дакъалоацаш. ХIаьта хьажаре веррига а дакъалоацаш хиннар 50 эзар саг вар, царех нийсса ахаш—кхалнах.

Юртарча культура ЦIеношка, клубашка Ерригроссийски хьажар хиннача хана комиссе итогаш еш белгалйир хьажаре дикагIа хьокхамаш гойтача клубийн культура ЦIенойн коллективаш. Цу юкъе я «РСФСР дикагIдола культура цIаь» яха Сунженски РДК. РСФСР Культура Министерства культура болхлой профсоюза ЦК цхьоалагIча степена диплом енна Советски РДК, шоллагIча степена диплом енна Первомайски РДК коллективаш.

Белгалдаккхаза дац цу балха юкъе нийслу цхьадола хьоачамбоацараш а. Геттара мела латт хIанз укх сахьате кадраш кийчъяра доп. Юрташта культпросветболхлой дIачIоагIбара процесс геттара во лел. Клубай, библиотекай дукха специалисташ кийчбаьб вай республикански культпросветучилище. Бакъда уж хIанз а тоаш бац, болх беш барех а 50 процент специальни образовани йоацаш ба.

Геттара дукха болхлой хувцалу Шелковской, Наурски районашка. Цу районий культура отделаша кIезига терко яр бахьан долаш чехка дIаух болхлой. Цу тайпара гIулакхаш дIахо а йиш йолей дац.

Республикерча дукхача клубашка, культура цIеношка мела лел Iан кийчо яра гIулакх а. Помещенешта ремонт яра кIезига терко ю юрта Советий кулгалдоша. Дукха клубаш, библиотекаш я Урус - Мартана, Шаьла районашка Iан замалахь болх бе йиш йоацаш тишъенна кийчаьхьна.

Республика культура Министерства юртарча клубаштея, библиотекаштея шефски новкъостал лоаттадеш чакхйоахаргйолча мероприятей лаьрххIа плани культпросветучреждений кадраш кийчъяра 3 шера лаьрхIа перспективни плани оттаьй.

Уж мероприятеш чакхъяха вIаштIехьдаргдац, нагахь сонна советски, партийни, комсомольски организацеша оардагI ца йоале, культура учреждена болх ца бовзача нахах мукъа ца йоахе.

Х. КУРКИЕВА,
Нохч - ГIалгIай АССР культура министра заместитель.

ЛОРАЕ УНАХЦIЕНО

БЕРИЙ УЧРЕЖДЕНЕЙ — КЪАЬСТТА ТЕРКО

Деша аха ха йоацача берий учреждена деккарийла я вай къонача тIехьена хьалхара кхетам бала. Цудухьа вай бераш низ болаш, унахцIена хьалкхедара эшаш дола хьалаш хилийта деза царна. Берий учреждена Iалашъяь хила еза дикача хинь даим цIена, лостам болаш хилийта еза. Берий учреждена персонал деккарийла я санитарно-эпидемиологически дезинфекционни мероприятеш бокъонца кхоачашде.

Вай республике дукха я дика берий учреждена. Цига нийса кхоачашъю хьалхашка латта санитарни бокъонаш, санэпидрежим (№ 1 йола берий беш, г. Гудермес) Иштта я Сунженски, Наурски районий, МалгIабика, Аргуна, Горагорск берий учреждена а). Укхаза чIоагIа тIахьожам лоаттабу берий гигиена лораяра.

Цхьацхьайолча берий учреждения во лелаю санэпидрежим. Масала, хьаьацаргьа вай 140 моттиг йола Назранерча «Электроинструмент» завода берий садясли. Цига во юл пхьегIаш, ков бIеха да.

Сунженски района ЦIеча Эскара цIерагIарча колхоза 100 моттиг йолча сад-ясли кухне дIайхахий дац, ю пхьегIаш юла аьнна, кулгаш дула умывальник, ший хаинахьа цIендаш ков. Цхьаьцца дола кхоачамбоацараш да «Знаменская» посёлкерча 100 моттиг йолча ПМК-2 берий комбинате, Надтеречни района «Знаменский» винсовхоза сезонни комбинате, ПМК-4 доалахьа йола Наурски станицера берий беш болх бе дIайоалаелча деиа цига болх беш ю газови колонкаш. Цу гIулакхо новкъарлеаш ю берий гигиена нийса лелаяра.

Берий учреждениешка цу тайпара кхоачамбоацараш нийслуш хилар бахьан долаш кхерам ба, берашта шоргий лазар хилар. ДукхагIча даькъе буъа кхача, сом, баьцадаараш, кхача болча йIайхачё хана берий учреждений кулгалхой, берий лай-нохой деккарийла ба берашка къаьстта дикагIа хьажа. ЦIена била беза сом, баьцадаараш, кIежьяьккха хила еза шура, хий.

Берашта юкъе хила тарлу чекоачлу лазар кхийтта бераш. Цу духьа даим хьожаш хила деза берашка. Лазара белгало гучаяьлча лорага хоьш бе беза.

Шорташки инфекционни группа баьнлаш йиз хьожаш медицина хьехача тайпара массаза лораш хьежа беза берий учреждений персоналага.

Берий учреждена массаз лоаттае еза групповой изоляци. Берий мотт цIена хила беза, хIара бера шиь-ший кулгах хьекха гата хила деза, хан-ханнахьа хувца а хувцаш. Инвентари оборудовании марка латташ хила еза. Дийнахь шозза чура цIенде деза цIенош тIаьдача термеца хлорни кIир, сиполхорид кальци телача хица.

Администраци, берий дашиноаношта тIахьожам лоаттабе беза, кийчбу кхача, лелабе беза кхачан стилажаш тIа, склодашка, пищеблокашка, холодильникаш дика болх беш хила еза.

Къовсам лоаттабе беза моллашца, мозий тIахувшаргдоацаш къайла хила беза кхача. Мозий чуухаргдоацаш корага, цIаьрга, пищеблокашка дукъал хIамаш эхка еза.

Боккха лоархIам болаш да пхьегIаш цIена йилар. Хьоанал дIайовккха дезинфекци ю гредсташ тохаш ахоаза йила еза пхьегIаш.

Iуйриййн хьажа веза берашка, температура йиста еза, цамогаш да, аьнна хетача берий дашипа къамаьл де деза цар хьалах лига.

ЛоархIам болаш да гоннахьара доазув а ков а цIена хилар, кухаш дIакхувсача моттиге итт процентни хлорни кIираца дезинфекци е еза. Санитарни установкаш кхоачаш йиза ялалехьа цIенъе еза. Цу моттигашка мозашта хIалаш хилийта йиш яц. Эггара дикагIа да яьшкаш лерда тIа латташ хилча. Цу чу йоагае йиш я скъа нувхаш.

Болхлошца, даьшца-ноаношца массаза беседа е еза берашта кхача нийса кийчбара, доалдара, гигиена лелаяра хьакъехьа. Лакхе мел дийнар кхоачашдара новкъостал дергда инфекционни лазараш ца хьайтара.

К. ШИПАКОВА,
Нохч - ГIалгIай АССР санитарно - эпидемиологически станце берийн кхувлбоагIарийн гигиена отдела заведующий.

КХАШКЕИ ФЕРМАШКЕИ

Механизатораша эггара сагатагIа йола ха я хIанзара ю. ХIана аьлча культураш чуэцаш, лаьтта оалаш, доакъар Iалашдеш ба уж укх деношка. ХIаьта царна шоай низ дIакхоача гIулакх де деккарийла я мах бу организацеш. Из дика дхетадеш ба Назрановски районе болхлой. ТIой-Юртарча стане, Экажевоий, Юртарча хьатта, Аьлте-Юртарча отделене, иштта кхычахьа буфеташ ехкар цар механизаторашта.

ЧIоагIа лоархIаме да кхашка болх бечарна эггара чIоагIагIа эша товараш кхахьа автолавкаш ахийтар. Къаьстта белгалбаьнна ба автолавкашка болх беш механизаторашта дика гIулакх ду Албогачиев Iаь Ахьмади Салмане. Машина тIа болх беш воллаше а торгови техникум а яьккха автолавка лелаеш ва Ахьмад 1962-шера дена. «40 лет Октября» цIерагIча совхоза массадолча кхашка го йиш я 64—81 номер йола цун машина. Доккха баркал оал цунна наха. ЛерттIа мах барал совгIа, болхлошкара заказаш хьаийду цо, царна эша хIама кредитах ду. Нахаца Iымерза, царна тIера вола, эхь - эздел долаш хьавоагIа из царна повзача хана деиэ. Иштта яха лоархIаш ва Салмия а. Тиша яле а даим наха эшшача го йиш я цун автолавка. Из а кхаш леладерий хьашташ кхоачашдеш ва. Соахк товарооборота план 3 бIаь сом хиначa укх шера 8 бIаь сома маьха товараш дохка лерхI цо.

Б. ГАСАРОВ,
дешархо.

Доазол дехьара

ЧIОАГIА ЦХЬОАГIО

Дуьнен дукхаха мехкий газеташа дIахо дешхаш да Алма-Ате торжественни собрание КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даь къамаьл, Европен дерригачу дуьнен тIен машар чIоагIбара цу къамаьла тIа хьоадаьча дешай лоархIам хилар белгал а доаккхаш.

БЕРЛИН. Алма-Ате Л. И. Брежнева даьча къамаьло хьадьекхаб Советски Союзон цуй ленински партен низ, социалистически содружества чIоагIа цхьоагIо, СССР-ен цуй союзникийн машар безача политика лаьхлу влияни, яхаш язду тахан, «Нойес Дэйчланд» яхача газета Л. И. Брежнева къамаьла хетаьча комментаре тIа.

КПСС ЦК Генеральни секретара къамаьла тIа вай ханнарча керттерча дешай Iилман ларда тIа кIоаргIа анализ бьй, яхаш белгалдоах газета, из анализ КПСС-ен Советски Союза правительствин политикага хьежжа яь я. Вежарашха долча социалистически мехкаша цхьа барт а болаш хьаллоацаш йола политика тIерзаль я халкъий вахара лоархIаме хьашташ кхоачашдара. Советски Союза низ социалистически содружества цхьоагIон ларда я, цо лоладу агрессивни низаша мел лехараш, яхаш белгалдоах СЕПГ ЦК органа.

ХЕЛЬСИНКИ. «Вай замах долаш дар бакъдар» — иштта керте а яздаь арахьккхай Алма-Ата Л. И. Брежнева къамаьл доашлаш йола шин передовой статья «Кансан уутисета» яхача газета. Статья тIа йоах: «Л. И. Брежнева арахьарча политика хьакъехьа аьннача бакъду СССР-ан ФРГ-анен юкъера московски договор европейски кхерамзлен керттера проблемаш къоастош — къоасташ къоастахра чIоагIа лоархIам болаш хилар». Газета белгалдоах Европе йолаш доли доазонаш лохаргдоацаш хилар къаьгга а шин дукъа доацаш а бакъдеш дола договора гIара дешаш.

«Кансан уутисета» теркам тIабохийт ФРГ правительстваца переговораш ярах Европа халкъаште юкъера машарo кхерамален чIоагIъяра гIулакха юкъе лаьца дакъа боккъалдар аьлча Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача социалистически мехкий цхьана йолча политика результат я яхача Л. И. Брежнева къамаьла тIерча моттига. Газета дIало йоах: Малхбузен Германе правительствон хIама лелалуш доал тIоазараш долаш дар бакъданза даргдоацача отгаро бакъду СССР-и Варшавски Договора кхыдола мехкаши вахаре низ болаш хилар. Цу хана чухь, язду «Кансан уутисета», цо бакъду цар политически, тIеха, идеологически цхьоагIон низ хилари социалистически мехкаш дорзагIа доахалургдоацаш хилари.

ТЕГЕРАН. Алма-Ате КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даь къамаьл ирански кепайоазенон радиоси керттера теркам тIабахийта да. «Эттилаат» яхача газета лоархIаме да йоах цох. Газета дика йоашхаш оттаьча изложенегIа арадаьккхад из къамаьл, СССР-ан КНР-ан юкъера пачхьалкхен гIулакхаш дертIа даха меттел, советски китайски халкъашта юкъера дахача лоалахой гIулаккаш доттагIали юхаметтаоттаде а империализманен реакцецен духьал лоаттабеча къовсаме цар низаш вIашагIтоха а кийча я КПСС ЦК-н Советски правительствон яза моттиг къоастаю.

(ТАСС).

ТКЪАЬ ПХИЪ ШЕРА

ХАНОЙ. (ТАСС). Даьхен промышленность хьаьрн дегIайоалларн ДРВ-ана 25 шера эттара лоархIаме кераггIдаьннарех цаI да.

1945 шу тIаккхаччалца йолча хана мехка дуккаьла цхьа кIор боаккха промышленность мара яцар, къаьмнк техницески кадраш яцар.

Халкъа Iаьдал латтача шерашка Советски Союзо новкъостал а деш ДРВ-е хьадьд эттара лоархIаме дола керда промышленни доакъош — станокаш ер, энергетически, химически, кхидараш. Мехка хьа а хинна чIоагIъенний болхлой класс, кьахиний ДРВ-е а вежарашха долча мехкашка а образовани чакхъаьккхача инженерийн техникийн кадраш. 1965 шера промышленни продукце валлоак боавам 1939 шера хиннечул кхозза лаккхагIа бар.

Дикка толамаш даьхад ейгача промышленность, 1965 шу тIаккхоачаш 12 эзар цIк йола тайп-тайпара текараш арахецар цо, бахача кьаха хьашташ 90 процент кхоачаш а деш.

Вьетнама къахьегамхой партен ДРВ правительствак доккхий дежарап оттадаьд мехка промышленноста хьалхашка США агрессена духьалара къосдай латтача шерашка.

Цу хана ПТВ-ас моттигера промышленность дегIайоалларен из ний-са дIа-юха кийсъярен никь бир. ХIанз Къилбаседа Вьетнама еррига 26 провинце а ший промышлении бава.

ТIема ханара халонаш эшайор ДРВ промышленноста. ХIана болх лой класса дьалхашка латт ваа-боккхен ейген промышленноста объекташ геттара чехка юхаметтаоттаяра а юртбоахама производства хьашташ кхоачашдара, халкъа дукха эша говраш арахецара. ДIахо прогресс яра лерхIаш моттигера промышленность дегIайоалларa еррига резервах пайда эцар а декхараш.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА

СОФИЯ. 1 сентябрь. (ТАСС). Болгаре къаман цIей — 9 сентябрь тIекхоачаш мехка къахьегамхоша рапорташ дел шоашта карагIаьннарех. Ханал бeь бутт хьалха пятилетна план кхоачашйир Силистренски округа промышленни препринтеша, 154 миллион совгIа лев мах бола продукци а луш.

Шу чаккхалалца йолча хана округа промышленни предприятеи къахьегамхоша шоашта декхар тIадийцад планал совгIа 50 миллион лев мах бола продукци яла.

ДОГОВОРА РАТИФИКАЦИ ЯР.

ВАШИНГТОН. 1 сентябрь. (ТАСС). Уругвая Вашингтонерча посольства дIадиллара дIаенний ядерни герз дIа ца доржазарах долча договора ратификационни грамоташ. Цу тайпара договора ратификаци яь 58 пачхьалкхено.

«СВИТА» МИЛЛИАРДНИ ПАРА

ПРАГА. 1 сентябрь (ТАСС). ТIом кхиначул тIеххьагIерча дала кога гIирсе миллиардни пара арахийцар городерча Готвальдоверча «Свит» яхача кога гIирс беча комбината. Юбилейни экземпляр комбината музее экспонат а хинна дIаоттаргья.

Чехословаки мукъаьлиннечул тIехьагIа дIадахача тхьаь пхе шера укхаза чьалийр керда заводаш, дикка шер а тоа а йир производство. ХIанз «Свит» Чехословаке эттара йоккхагIа йола, дийнахь - бус 216 эзар пара текача, резине, кхибола кога гIирс арахецa кога гIирса комбинат я. 13 шу даьлча 15 миллион пара кога гIирс арачеца лерхI готвальдовьаца.

Комбинато ший продукци дIайохьийт 90 гаргга болча мехка. Эттара йоккхагIйола цун изделей импортер я Советски Союз.

ГДР. Iилман техникан айхха цхьоагIо хилaро йиш хулийт цамагарашта дарба дера тIа-тIа толашагIча медицински оборудованех пайда эца. Укх сурта тIа — Дрезден - Иоханнштадтарча медицински академе клиникера кобальтовн пушка». «Трансформатор-ен-уид рентгенаври» яхача дрезденски предприятен хьаь цу тайпара ворхI установка республика городашка болх беш я, хIьта цаI Ташкента яхийтад.

Ф. БАУМГАРТА сурт.
ТАСС фотохроника.

Къонача хьехархошцара интервью

СИХДЕННА ДЕТТАЛУ ДЕГАШ

Зовне гургалаш дека доладенвад Наьсаре а Вурийтта ваарэ пхи бIаьи бер да укх шера укхаза хешаш. Царех 1900 бер юкъарнн школе дена да. Керда дуне, керда вахар хьаделладенках царна хьалхашка. Цудухьа кхьча бераша юкъе белгала да уж. массадолча хIамах тамаш ю, цецбуьл, кIезагга кхер.

ХIана ца эшшаш цу берий хьала тIа болаш саина кет укх шера эттара хьалха царна хьалхашка этта къона хьехархой а. Уж а ба кIезиг-дукха цIех.

Тамаш а яц. Хала ба къахьегама наькъ тIе эттара хьалха боаккха тIа. Когашта лоьа бер саина хул саг. ХIаьта а ха дIайода, новкъостал де мах ба, бaлхацара безам совбоал, тIайкха гIа чIоагIлу.

ХIаьта а цу гIулакха дукха ка хIа, из тIехьагIа хургIар да. ХIанз из хала гIа бийкка гIертеш боаккарех кьаьбарацца массехк хаттар де лов. ГIалгIаша хьаьший беза лоархI, цудухьа гаьнара хьабаьхнарашкара дIадолалургдая вай.

— Фу уйла яр хьа дешара шу дIадолалуча тIеххьарча деношка? Из хаттар дир аз Ставрополера еначa Кишдренко Любовь Григорьевнайга.

— ХIанза мара хийша а аланза балха опыт дIадла а йоацача айса дIахьехар бераша кхета на дара кхерар. Из уйла кхы а кIоарглора хьалхашка латта декхар дагалоацача. ХIаьта дешар — юкъарна леша даьккхача берашта кIоарга знанеш ялар, цар кхетам лакхбар. Маллед уж! Тахан шоллагIа ди да дешара шу дIадолаьенна. Дика кхетам болаш, шIена берш да са классера дараш. Бартдайна, безаме чекхдуьйт тха хьаьлара денош. ХIанз дIайолаш латт са шеко. Бераша ладугI, хIама ха лоеш да. Сай хьаьнарi вахар кхо на деш къахьегагда аз, на класс хьоахаме хилийта.

Любовь Григорьевна болх беш я Назранерча школе-интернате. Педучилище яьккхай цо.

* * *

Фу уйлаш ессар хьа керчу педагогически институт яьккха диплом Iайта эттара хьалха бе холлаш аьна Назранерча шоллагIча школе болх бе хьожаьча Парчиева Розайга аз хаттар деш. догэйоагIаргйий-хьогI цунна уж лоаца секундаш, яхаш шекъуйлаш яр со.

— ХIама ха лоеча берий шера дайла сутара доккхий бIавгаш... Розас дувначунга ладийгIача из сурт хинна цунна цу секундашка дувьлаъттар.

— Кхы семах ду - Iе доацкхаь, Роза?

— Боккха тоам бу са дега тхоай коллектив барттайна дика хургхилара белгалонаш а. Дукхача шерашка болх бeш хьабоагIа, йоккха балха опыт йола педагогаш дукха ба тхона юкъе. Царех къаьстта са уйла тIеоаш ба хама яьеда Ленишин Юрий Иванович. юкъьанцарча классашкара хьехархо Калибиба Зинаида Львовна, кхибараш. ХIаьта а аз дукхагIа оагIув лелаберба тхоай районе цIе яьяча литературен мотти хьехача Муталиева Iаздрахьмана Лидайга. Со а я пхелагIча классашна уж предметаш хьехаш. Лидай опыт сона наькъаргья.

Иштта боккхагIчарга сатуес шоай профессех воаккхал беча, шоай вахар школаца дунга лаьрхIача къонача педагогашка. ХIаьта воахар камаьрчал йоазам ма яй. Укх шера еанех хьаккхийтача къонача хьехархоштa дала хьаькъал а опыт а долаш а райони педколлективе.

М. ЗАНГИЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалла Грознен къалнаьа дийнахь хувцалуш, йоачан йоацаш, къаьза сиз а луш. гIаьхальча боарме малхбоалере мух а чекхаш, фенара температура республике гIолла 20—25, Грозне 22—24 градус йIоахал а йолаш ха отта тарлу.

ТIехьагIарча шин дийнахь ехьаьа а йийкхая хувцалуш, дукхагIча даькъе йоачан йоацаш. тIехьара лоацача хьа доргIа а делхаш, цхьайолча моттигашка дугIа а хулаш, цхьатарра на латташ. гIаьхльча боарамга кхоачаш, гIийла мух а хьекхаш, чекхара температура буйсан 10—15, дийнахь — 17—22 градус йIоахал а йолаш ха отта тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. г. Мытищи. Искусственни хьоаса беча ЕррингсоюзниIилма — токхаме института ацетатни хьоаса лабораторе болялой молекулярни «цаца» принципагIа опреснительни установкашта доарж|а хьоаса хьабара тоакхамаш деш ба. Из принцип цхьайолча материалашка хин молекулаш чакхьоалийташ туха молекулаш соцдеш хилара лорда тIа хьея я. Лабораторе вIаштIехьаьккхай микрокапиллярий хьасапара канага чура диаметр 10 микронал кIезига тIехь мара йоаца хьоаса хьабара технологи. Дире хий цу хьоасий фачнатIехь 100 атмосфер давлени а йолаш чакхдоакхьда. Тездаь хий хьоасий микроканалех чакх а дуьлаш хьагсерга. Хий тездаре из принцип хIана йолаш йолчарап эттара а экономичнегIа я, хIана аьлча установкаш дикка эIамагIа хила йиш я, духхьал насосий даргдолашка болх байта мара электроэнерги эшац. Института опытни заводе хьаь-хьад лабораторе эттара кьалдара литрмаш теза хий доаккхаш новкъостал дан хьоасий тайпаш.

СУРТА ТIА: лабораторе дIамагIйола Iилман белхло Приходько Галина керда хьоаса ба а бахлаш.

Б. Корзина сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТ

ФУТБОЛ

КIирак дийнахь вай республика районий, г. Грозный стадионашка чаккхъьлар республике хьалхара моттиг яккхара йола футбольни командашта юкъера финальни ловзараш. Иштта г. Гудермеса стадионе лайзар моттигера «Локомотиви» МалгIабика района «Нефтяники» командаш. Фусамдай командаш: кхуш боагIарий яр 3:1 счет йолаши боккхий барий яр 3:2 счет йолаши котъаьлар.

Сакъердаме чаккхъьлар НПУ «Сунжанефтен» - Грознерча Локомотиви депон командашта юкъера яхь. Грозне хиннера уж ловзараш чаккхальяр кхуш боагIарий дараш счет 0:0 йолаш, боккхий барий дараш 2:2 йолаш.

Геттара дика оттаьла спортивни гIулакхаш Грознески района 1 Мая цIерагIча колхозе. Цу колхоза футболисташ счет 6:0 йолаш котбаьлар Наурская станицерча футболистел.

Шоай спортивни говзал дитIехьа лакхъяра йоккхий тороваш я Нохч - ГIалгIай педагогически института спортсмений. Из бакьхилар хьахьекхар «Старогрознефть» НПУ-н институтен командей ловзаро. БаркI бургац чутехар студенташа, шоай наIарех цаI мара чу ца йоалийташ. Иштта дика торошаш йолаш бар къонабараш.

«Б» классе

Массехк ди хьалха чаккхьлар «Б» класса чуйоагIача футболистий командашта юкъера аргIанара тур. Иштта лайзар командаш:

«Нарзан» (Кс) — «Севан» (Ох) 3:0; «Урожай» (Сф) — «Автомобилист» (Ер) 1:1; «Знамя труда» (О—З) — «Арагц» (Нх) 6:0; «Метеор» (Жк) — «Карабах» (Ст) 7:0; «Ковровец» (Кв) — «Текстильщик (Мн) 3:1; «Ока» (Ступико) — «Виноградарь» (Д) 1:1.

ХIанз подгруппа хьалхарча моттиге я 30 очко йола «Химик» (Мн), шоллагIча моттиге я 29 очко йола «Терек» (Г).

ЛОАРХIАДЕРГДА КЕРДАЧОХ

Укх дешара шера тхьаь йиъ класса дешархой болалу керда программагIа деша. Цу кIаьнкаштен йиIигаштен хьехаш курсе лакхера образовании йола цхьайттен лакхерча дешара заведенешка заочно деша багIа бархIа хьехархо. Уж берригаш а боккъола бола шоай балла горзаччаш ба, йоккха балха опыт е цар.

ПиьлагIча классашка болх бергболча хьехархошта чакхбаьнка ботабьей кийчон болх. Цар массане кIоерга Iомаьй 4-ча класса программа, техна тайптайпара теоретически хаттараш, яйзей лохерча классашка деша дагIача берий психологически башхалонаш, царна хьехара метод дика. Масала, дика чекхбьяккхар из болх Орджоникидзевская яхача станицерча № 1 йолчен Карабулакерчен школашка. ХIара бетта цхьазза хулача семинарашка кийчбора уж хьехархой. Уж семинараш дIахьош яр директора заместитель Пичкина Татьяна Петровна. Цу семинарашка хувцар керда программаш болаш юкъе йолаярца дувзадена дола дешаш. Цул совгIа хьехархой говзал лакхьеча институте хьайилла хинна ахканара курсаш а чаккхьяьхар берригача хьехархоша.

Къалга халонаш ийсъяланлар хьехархошта гойтара пособеш, учебникаш, методически разработкаш тIеьадалларах. Уж шоаш цо хIана а цар образецаш хиннаяларе уж кечдеш дукха ха йоаргьйцар хьехархой.

ПиьлагIча классашка хургболча хьехархойн лакхехьарча классий хьехархойн цхьана а болаш хилар эсий четтен математикан секцей районни заседани.

КхоалагIча классе деша дагIача берий кхетино йиъагIча классера материал дIа иштта ш хьожаш болх йир цхьаьци болча хьехархоша дIадихача дешара шера. Методически письмой «Юкъьанцара школа» яхача журналаш тIара статьяйн новкъостална бора шоай болх кхоалагIча классий хьехархоша. Орджоникидзевская станицерча № 2 йолча юкъерча школа кхоалагIча классий хьехархоша Ф. М. Яновскаяс, Ассинская станицерча № 1 йолча юкъерча школа В. Начаевас, Нестеровская станицерча школа хьехархоша теркалдора укх тIеххьарча шерашка юкъьанцарча классашкара методике хинна хувцамаш. ДикагIа берaш кхетилергдола ниькъаш лехаш лакхбора цар берий знанейи кхетимен боарах.

Керда а белхтонхаме а да юкъьанцарча классашка керпача программагIа дешар вIаштIехьдаккхара гIулак. Тхо теш йоккха балха опыт йола тхоай хьехархой кердачох лоархIабергнара рах.

А. ОМЕЛЬЧУК,
Сунженски раЙОНО заведующий.

ПРУТ КАРАДЕРЗАДАЬ

БУХАРЕСТ. (АПН соб. корр.). Республика столице уллача Траян Савулеску цIерагIча форда биологе лабораторерча Iилман белхлой группа чакхбаьккхаб Iаьржача форда кхиша нийслуш йола форда баьцаш Iомаеш дукхе шераш хьалхагIа дена хьаболаьбь болх. Гучадаьннар чIоагIа теркам хIабелийта могаргболаш да. Гучедьннад, масала, Дунай кхишта гонеьа а Румыне Iаьржача форда йистаца а дукха нийслуш йолча шича форда баьцех дукха йоди эгари йоалаш хилар. Цу маьхерче элементех, хоаш ма дарра, шерра пайда эц медицине а хIаьта иштта кхечани текстильни промышленноста а.

РЕДАКТОР
М. К. ЛЬЯНОВ.

АМЕРИКА: БIЕХА, БIЕХА, БIЕХА

Дукха ха йоацаш а тIехьшоай дьаьснах товм бола Америка валар американцаша. ХIанз цар йоах, доккхий технически хIамаш карагIдувлача, тонга гIолла нувхех чубахача мехка дах шоаш. Американски вахара образо тоамболча Америках бIеха Америка яьй.

Iувхаш, белгала, уж дIейоахьаген чаккйоахилген къамин проблема а хинна дIаотташ, селлара дукха я. «Гонахьарча хIамай проблема» яхача ООН Генеральни секретара У Тана яьча доклада тIа цифраш йоалайора США-яз шера 165 миллион тоан чIоагIача промышлении, 20 миллион тоан къаьзата отходий, дIаккхеса 7 миллион автомобиль. США-е чакхдоаккх шийга хьежжа доацаш доккха планета Iалама ресурсай дакъа — 40 процент. Дуьнен тIа промышленносте хулача еррагача отходех ахаш хьаювлийтар а из я.

Американски цIен - канас цхьан дийнахь дIаккхос дозарга диллача цо истола тIа уттаю хIамаш массел йола тайп - тайпара упаковка. Даим функагIа кхеса хIамаш дIаккхувса Iомаваьа американец рекламон вахара стилой. Цудухьа цо хьаштдар цIа а кхоос — лешанза долча кIаьлача газетагара гашъеннача автомобилага ккаччалца. Статистически данних юкъера лаьрхIача США вахача хIара саго шера дIаккхос 250 консервни банкех 135 шушеш. ДагардалгачIоагIа дукхалезаш ба американцаш.

Столовешка — къаьстта пелаше йоркалгаш, пластмассех даь урсаши мIараш, кхьметтел картонах яь подносаш а хул. пхьарчоа лаьрхIа. Цигтача гIай эттад нарвгIетонга диллача боалача аьттонна а тIехьагIа нувхаш дIаяхаргеи вIаккхувсаргеи даллача тIаоттача халокна а юкъе.

Къаьстта дукха нувхаш йоаш хинай вай чудаьллача аьшка кIопилгех. ХьалхагIа белгала аьшка кIопилгаш чо уж, нудуьъ, ядаш шу а ши ту а даьлча, мухх юар. ХIанз шек дIа а доацаш, мухх ца дуьча алюминех къег цун оагIош. ХIанз нувхий гувна юкъера цун лоалахой — шуша гаргаш, хIанз аьлча тиешо юха дIачуийяц шушаш.

ХIанз консервни банкаш массанахьа лаш а «тоаленнача» американски вахара ший тайпара символ а хинна дIаутта уж даим бIаргагуча хиларах а къаьстта дукхен кхет-кхетен чоп ейй чухиннача аьшка кIопилга проблемаш. Цхьабакьда, из «проблема» США цхьана а кхьча мехка па еча тайпара чIоагIа гонахье бIехьяра аспектех цаI мара яц.

Цу хьага хIама доацаш йолча хьалхлен бахьан сенах латт аьлча, гучох, доллара тIехьа а яьна, цу бIаьрийчен щерачен мехках кхалеж аьча американски капитализма къаьстта акхача хьисапах латт.

Капиталистически идеологе постулатех цхьаане йоах: пагахь саина хIарне шн-шийна гIойле яр дой, юкъера а еррагача общественна гIойле яр хул. Укх хьалдача дакъа практике миштта нийслу аьлча, хIара предпринимателло, Крылова басне гIарча нажа кIалхарча хнакхо саина, ший муцIара низ ма кхоачча общественни торси овлаш бухдах. ХIаьта хIана Iаламо счет еннай — бIеха хиш уха тьыгараш а яь дIаоттальча, лешь латтача Iамарчий, хиний, газаца шеш долча городашкарча фон, гIагIолла мехкдаьлла кьегаиз форда йистерчи талгIей хьасапе.

Укх тIеххьарча беттаьа США хьахиннаб Iалам лоралара тIехьара болам. Цунна юкъе дакъа лоал 150 къаьмни бIаьш моттигерча общественник организаци. Эттара хьалха чаккдаьккхар «Гонахьара хIамаш дIайовзийтаро деррнгача къаман юкъара дн».

Конгрессе правительствон юстара йисанзар. Президента конгрессага послани яхьийтар гонахьара моттигаш бIехьярча къовсам лоаттабара де дезарий дьаьхьа. Капитолe хIанзле а Iайнoй викалий валата 13 комиссен сената 11 комиссен дIа-юхх съяленна. Iалам лорадарах йола эзар совгIа законопроект. Цига утта юридически кегар къоастабулургболаш бац.

Кхетадеш да, хабара долла хIама, фо цIена, хиш хьеIа хилийтара, паччахьалкхен терба тIи латта сурт дьрзе долаьдаь цун са кIалларааккхара тIехьа хилар. Цхьабакъда, цу деша Никсона администрации къаьстта чIоагIа оарпагIъелара керттера баьхан Iалам лорде на а ловш, ше-ше кIалхарвенний гIертаро уйла дег чу йоссаярах латт. Кенайоазоно дагадохийт, президента селлара йIаьхача хана ше политически карьера еш из проблема хьалхагIа цIаккда а теркалъяь ца хилар. ХIаьта хIанз дукха бараш «общественносте политически низ Вьетнамерча США агрессе, расселан дискриминаце, кхела проблемашта тIера а баьккха, лоархIамегIа я яхаш гонахьен проблемана тIаберзабара способ саина из лархIара тIехьа ба.

«Дуккхача правительствени савоанмаша, — яздаьдар цунах лаьца «Каррент» яхача журнало, — гонахье «цIенъярна» кагардий тIа-тIа дукхагIа хьаше хилларах ираз хургдола белгало лоархI, хIана аьлча уллаш цIенъеа нувхаш гулъен бзаларгба уж. Вьетнамерча тIема духьала протест яра меттела».

Америка чоe ейна нувхашта кIал каш занахарах лоралра болаш кIалхардалара йоли кланан Iаьдала а хIамаара система кхы тIа беххе елге а хинна дIаотта тарлу.

Гонахье лорадар духьа лоаттабу къовсам демократи бахьан долаш лоаттабеча юкъарча къовсама керттера лакъа саина лоархI США профессиони общественного. Цхьана а тайпарча ах гIулакхашта могаршаш моллагIа йолча корпорацега общественни хьашташ шиш дIадахачунга хьежжа хьатIадоргIача пайдах йолча уйлайл лаккхагIа оттадайта. Цхьа-далес, цу тайпара гIулакх цун ший накъьана доацаш хургдар. «Автомобильнн мехкдаьттая промышленностагара дIайоккхача, — яздора «Тайм» яхача журнало 20 юоле, — корпорацеш хIана дIайолалуш мара яц цIенде, керттерча даькъе шоаш декхарийла йолаш дола нувхий гувнаш дIадаха». Нагахь бизнесмен ван юкъарачал хоаццаш долча цоай хьашта духьалара гIулакхаш хьаллоацаш».

ШоалагIа-дале, нагахь саина кхьметтел моллагIча компанена шийн инициатиааьгIа гонахье лорадара гIулакхаш чакхдаьа, масала, цIенал ергйола безача мехха гIирсаш хьалйе лаьча а, цун конкурентий дьттув-баргбар, хIана аьлча цар продукци хьаарга дIабода мах-лакагIа хул. Цар шоай гIулакх дора яхаш общественна царна «премий» лар, цар йоакхалах субсиди лар мург хургдар цунах. Капиталистически конкуренце законаша гIаранти лу гонахьеннаш бIехьяра. Цу дакъехьа американски кенайоазоно хьалхагIа дукхаа а яздьдар. Масала лаьрхIа йолаергни вай «Американски юридически ассоциаце журнала» сое специализированни юкъаедара моттиг. «ГонахьенацэттарадукхагIа бIехьерий цIеразь, — яздора журнало, — американски бизнесе справочника тIа вайна бIарга гурраш а. Вайна гонахьенаш лорайра экономически средствааш йоацаш а. Бахьан ха хала дац: моттигаш бIеха доаттайро къаьст-къаьстача наьхен корпорацейн пайдаш лаккхадув».

ГIудакхаш хувцаре, «Ньюсуик» яхача журнало даьча лоархIамех, шера 200 миллиард доллар эш. Из ахча Пентагоно Вьетнаме дIахийтачул кIезиггагIа да. Цхьабакъда, «шарий империалистически оргIа кегаяй: хьалхагIа нах боабарга, цоаш бIаьнкий барга дIайоайт миллиардаш. тIеххьарча рагIанна мара Iамашбарга кхийтац.

Шира грецески фаьлга тIа вуна фригийски паччахь Мидас ший кулг дIа мел кхийттача хIамах доццув де низ кхоачаш хинна. ХIаьта, юххера а, Мидас моцалла вала миног яхаш. Изамо, доллача хIамах долларашдe гIерт американски капитализм. ТIаккха, юххера а, ше тIа мел кхьачча хIамах нувхаш ю.

Фаьлгана нувхо Мидас дагарах кхи а, вира дараш саина доа ший лергаш цо хьайлаюнкаш хинна хиларах. Американски империализм а гIерт уж къайлахьа, бIехал дIаяккхара къаедеиза йоакхо ен «тIалозжален» кийча я яхаш кепайоазон тIен трибунаш гIарен дуначa даьсгача хабарашца тIерк уйла дIатувай з ен. Цхьабакъда, хIаьта я Iодахаш да уж — общественни хьал миччa бесса хиннадар аьна шек дIа боацача частни пайдан лергаш.

Геннадий ГЕРАСИМОВ,
АПН политически обозреватель.

ЛадувгIа, хьажа

3 сентябрь

РАДИО

6.30 — Юрте Iуйре (гIалгIай меттала). 6.45 — Аьзараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Оазари яри дIзол «Вишневскайс. 8.45 — «Кердача дунен саг» яха очерк (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Юрта боахама къахьегамхошта йола концерт. 16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.46 — Халкъа тIаьхьожам болх беш ба (эрсий меттала). 17.00 — Доал дара школа (эрсий меттала). 17.15 — Хоамаш. 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Боллало куре цIе я» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — КПСС-а ЦК иккъея Пленуми социманкоеrдешдо. Химически промышленносте предпринятешка. 18.35 — Телевизионни кердадараш (гIалгIай: эрсий меттала). 18.55 — Киножурнал. 19.05 — Дуьнен хьалхашта юкъера обозрени. 19.20 — Вай хиннуеIо «вой бе я» яха фильм. 19.30 — «Советски спорт» яха газета кубок чакха хоккеях ловзар. Финал. Перерывах кердадараш. 21.45 — Передачай программа. 21.30 — «Городе из дар кхаьчал» яха художественни фильм.

— Аьзараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленина никъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Инструментальни эстрадни иллеш. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Или доах са Дьхьа» яхача циклацара передача (эрсий меттала). 16.30 — Парте XXIV-ча съезда дахе ма деша накъа гIоргаа вай «Цхьан совхозе коммунисташ» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.45 — Халкъа ширвш. 17.15 — Мехкданти газовийн промышленноста министра заместитела Сидоренко выступлени (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вей индустриальни моэм» (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай програма. 18.05 — Бераштa фильм. 18.15 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.15 — Хоамаш. 19.20 — Киножурнал. 19.30 — Ленински зачетага ВЛКСМ-а обкома секретара Пенькова выступлени. 19.45 — «Позе пхи минут» (гIалгIай меттала). 19.50 — Шовкo. берaш. 20.10 — «Вай унахцIено вой бе я» яха лоро беседа. 20.20 — «Парте кинакадат» яха телевизионни спектакль. 21.50 — Передачай программа. 22.00 — «Хьога аьеж оперетта турпалхой» яха фильм - концерт.

4 сентябрь

РАДИО

6.30 — Юрте Iуйре (эрсий меттала). 6.45

«РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; белхацхана секретара — 3-34-38; партейни вахарен, культурни промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамийн письмойн отделий — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05166. Заказ № 8582.